Az Amoco Cadiz roncsai most is ott rozsdásodnak a Portsall sziklazátonyán

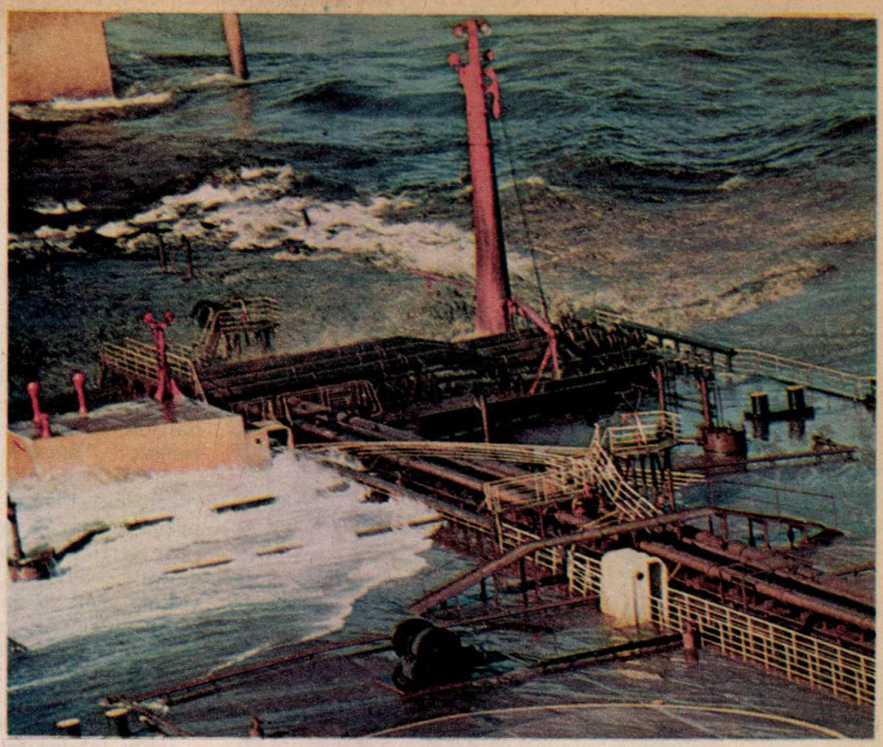

Egy aprócska (?) tankhajó: mindössze 121 ezer tonnás

Így próbálták eltakarítani az Amoco Cadizból kiömlött olajat. A tengervízzel elkeveredett nyersolaj olyan, mint az olvadt csokoládé

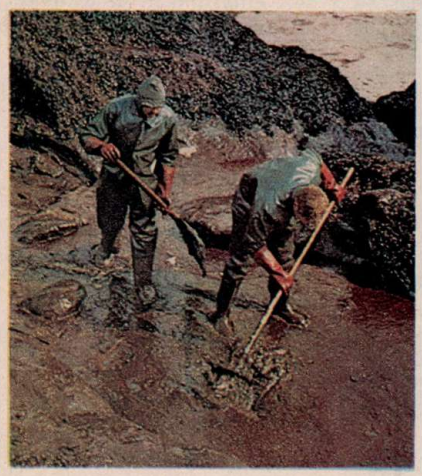

Jelenleg nem jár igazán jó világ a szuperhajókra és tulajdonosaikra — körülbelül egyötödük „munkanélküli" —, a munkában levők is elég veszélyesek a tengerek tisztaságára nézve. Egy 300 ezer tonnás tankhajó napi 200 tonna üzemanyagot használ el, s eregeti a tengerbe ennek hulladékát. És mivel a kiürült olajtartályokat többnyire tengervízzel mossák ki, ezzel is száz tonna számra kerül a tengerekbe az olajszennyeződés. Érthető hát, ha a környezetvédelem nemzetközi szervei világméretű összefogást és hathatós intézkedéseket követelnek a szuperhajók szuperveszélyei ellen.

Takács István
(A National Geographic nyomán)

Hovatovább úgy hangzik az egész történet, mint valami rege. Kis képzelőerővel talán még a lant mélabús hangját is halljuk, amint valaki merengve mesélni kezd: ...igen, valamikor régesrégen, úgy 1955 táján, Európa-bajnokságot nyert a magyar férfi kosárlabda-válogatott... Hajh!... Azok voltak csak a daliás idők, hej regő rejtem, pedig azon a tornán is részt vett a szovjet válogatott!...

És azóta semmi.

Ez azért is különös, mert a többi labdajátékban azért hallattuk a szavunkat az utóbbi húsz évben is, csak éppen a kosaraink teltek nehezen. Azazhogy nem is annyira a mi kosaraink, mint inkább az ellenfeleké.

Vajon miért? Hiszen kevés sportág egyesíti magában ennyire a furfangot, a gyorsaságot, az ügyességet, a technikai trükkök végtelen sorát, a látványosságot, mint éppen a kosárlabda. Nem mi találtuk ki, többek között a madridi Brabendertől, a moszkvai Bjelovtól, a belgrádi Csoszicstól, a New York-i Bradley-től, az indianapolisi Wilt Chamberlain-től tudjuk.

Bemutatták!

Persze, éppen mert rendkívül összehangolt, tökéletesre csiszolt mozdulatokból álló tevékenység, ezt sem lehet eléggé korán kezdeni. Erről jut eszünkbe, hogy — micsoda véletlen! — az 5—12 éves korosztály számára „felfedezett" minikosárlabda éppen a spanyoloknál, a szovjeteknél, a jugoszlávoknál és az amerikaiaknál örvend különös népszerűségnek.

Néhány évvel ezelőtt — éppen a Pajtás kezdeményezésére — nálunk is kezdett elharapózni ez a divat, olyannyira, hogy szervezése és lebonyolítása egyszerre csak kinőtte a szervezőség lehetőségeit. Újabb gazda viszont nem akadt.

Természetesen nem állítjuk, hogy a minikosárlabda az egyetlen csodaszer ahhoz, hogy gombamódra nőjenek fel a „Harlem Globetrotters" szintű együttesek, de hogy sokat lendítene ezen a folyamaton, arra a nyakunkat tesszük, pedig nekünk is csak egy van belőle.

*

Magabiztosságunk onnan ered, hogy az imént boncolgatott folyamat — kicsiben, és persze gyorsabban — napjainkban is lejátszódik néhány helyen az országban. Ilyen pontja például hazánknak a pécsi Bánki Donát Általános Iskola, amelyet 1963-ban avattak fel, és amelynek II. korcsoportos fiú kosárlabdacsapata 1967-ben már úttörő-olimpiai bajnokságot nyert a Népstadionban, Szigetvár ellen. Jó régen volt már ez is, de ezen a tájon nem merevednek regévé az efféle történetek. Az iskola kosarasai — hol a fiúk, hol

Fenyvesi Attila már tanácsokat ad a kezdőknek

Sok-sok labdás gyakorlat szerepel a testnevelési órákon

Játszva könnyebb elsajátítani a kosárlabdázás alapelemeit

A KOSARAK NEHEZEN TELNEK

a lányok, hol mind a kettő — azóta is serlegekkel vagy érmekkel térnek haza versenyeikről. Pedig hát — bárki ellenőrizheti — a pécsi Bánky Donáth Általános Iskolából is minden évben kiöregszik egy-egy korosztály, úgyhogy a csapat évről évre változik.

Csak a siker folyamatos.

És persze a munka, a felkészülés. Solti József testnevelő az ötödikes korosztálytól kezdve az NB I-es PVSK ifjúsági csapatáig, foglalkozik tanítványaival, amelynek az az eredménye, hogy az iskolából kiröppenő csapat helyébe „kész" csapat léphet, továbbá az, hogy az egykori minikosarasok ma már az első osztályú felnőtt együttes erősségei.

— Nekem Heinrich Robi a példaképem — mondja Fenyvesi Attila nyolcadikos, valahonnan a magasból. Tudniillik 190 centiméterre sikerült megnőnie. Legalábbis egyelőre. — Kiváló játékos és nagyszerű barát!

Heinrich Robi, a példakép alig 18 éves. 1972-ben még a minikosárcsapatban játszott, ma pedig a PVSK kezdőembere. A folyamatosságot az ilyen „apróságok" is elősegítik. De térjünk vissza Fenyvesi Attilához.

— Tavaly még fociztam, de ez csak addig tartott, amíg végig nem néztem egy kosaras edzést. És bár az edzések általában nem tartoznak a sport ünnepélyes percei közé — napi 4—5 km futás, súlyzózás, gimnasztika stb.. stb. — azért ottragadtam. Úgy érzem, menni fog a dolog, és ami azt illeti, a termetem sem hátrány ebben a szakmában... Úgy tervezem, hogy 198 centiméterig meg sem állok!...

...Közben a hatodikosok testnevelési órája folyik. Sok-sok labdás gyakorlat, játék szerepel a műsoron, és ugyan ki ne szeretne labdázni? Hogy közben a kosárlabdázás alapelemeit is elsajátítják, az már Solti tanár úr „furfangját" dicséri.

*

Solti József testnevelő egyébként a körülményekre „hárítja a felelősséget":

— Nálunk benne van a levegőben a sport, a játék szeretete. Ebben az iskola igazgatójának, Simon Károlynak is óriási szerepe van. Szabadtéri pályáink tanítási időn kívül is nyitva állnak, és nemcsak az iskola tanulói, hanem a környék valamennyi gyereke előtt is. Mifelénk reggel 7-kor kezdődik az élet, szabad sportfoglalkozással. A szabadtéri pingpongasztalokon már hajnalban pattog a labda, van, aki a fedett uszodában rója a hosszakat, mások az erdei tornapályán tesznek néhány üdítő kört. Arról tehát szó sincs, hogy iskolánkban mindenkinek kosárlabdázni kellene. Egészen komoly kispályás focimeccsek is zajlanak szinte a nap minden szakában. Hogy mást ne mondjak, éppen most törték be az egyik ablakomat. De hát mit tehetek...?

Rövid tűnődés után kézenfekvő megoldást választott.

Elrohant az üvegesért.

Cser Gábor
FOTÓ: Wágner Margit

A KISPADON ÜL EGY EMBER

PÉLDÁUL A SÖPRŰ

Ki tudná megmondani, hány sportág van a világon?

Erre a kérdésre bizonyára mindenki más számot tippelne. A sport krónikása, ha egészen pontosan és szabatosan akar fogalmazni, akkor azt kell mondania, hogy – a fene tudja.

Néhány éve például ismét új sportág született. A neve „Ügyesség, bátorság!", de tegyük mindjárt hozzá, hogy ezen az új sportágon belül is napról napra újabb versenyzési formák születnek. Az „Ügyesség, bátorság!" szabályai ugyanis meglehetősen tág teret engednek a szervezők és résztvevők fantáziájának, ötleteinek. Ügyszólván egyetlen előírást tartalmaz: a játék minél izgalmasabb, érdekesebb és vidámabb legyen.

Szolnokon készült képes beszámolónk tanúsága szerint ebben a játékban sportszerré válhatnak a leghétköznapibb tárgyak is, mint például a söprű, vagy a felmosórongy.

Nyugodtan kimondhatjuk tehát a tételt: annyi sportág létezik, amennyi erőt, gyorsaságot, ügyességet kívánó versenyzési formát ki tudunk találni. A végeredmény viszont mindig ugyanaz, mint ahogy a számtalan sportág lényege is közös.

Az egészség, meg a jókedv!...

Cser Gábor

Fotó: Kékesi László

SZALAY BÉLA
fotói

Kispad . . .

Nem feltűnő, de annál elengedhetetlenebb tartozéka minden sportesemény-nek. A pálya szélén áll szerényen, és a cserejátékosok foglalnak helyet rajta.

És még valaki. Valaki, aki a legfinomabb műszereknél is érzékenyebben reagál a mérkőzés, a verseny legapróbb mozzanataira, aki mindenkinél idegesebb a mérkőzés alatt, aki mindenkinél szomorúbb a vereség után, és akit mindenkinél boldogabbá tesz a győzelem.

Mert mindenkinél többet áldozott arra szabad idejéből, tudásából, idegrendszeréből, hogy játszhass, hogy ott lehess, hogy pályára léphess. Szomorúságát a te bánatod hatványozza meg, és örömét a te örömöd fokozza.

Mindezt leolvashatjuk Kovács József arcáról. A zalaegerszegi röplabdázók edzőjét és testnevelőjét sokan ismerik és tisztelik az úttörősport berkeiben. Rajta keresztül kívánunk boldog újévet valamennyi edzőnek és testnevelőnek. Köszönjük, és a továbbiakban is kérjük áldozatkész munkáját a Kispadon Ülő Embernek . . . !

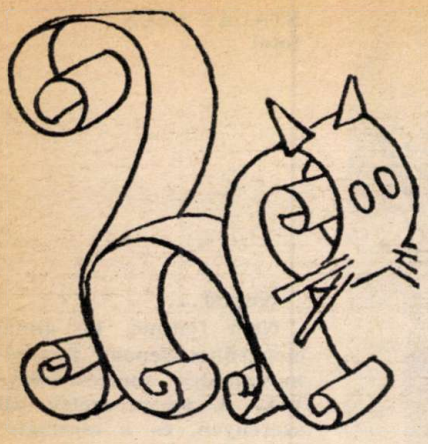

TARKABARKÁCS

PAPÍRMACSKA

Egyenlő széles papírcsíkokat vágjál, s a rajz szerint ragaszd össze, Száradás után színezheted, festheted. Biztos, hogy örül neki a kistestvéred.

A MADÁR ODÚRA VÁR

Télen az éneklő madarak védelme különösen fontos! Kevés élelmet találnak, szenvednek a hidegtől. Vékony, 8—10 mm-es deszkából a fenti rajz szerint készítsetek odút részükre. A fedelét ne szegezzétek rá, hogy tavasszal kitakaríthassátok. A fára úgy rögzítsétek, hogy a kötözőhuzal ne sértse meg a fa kérgét. A bejárati nyílás ne legyen nagyobb 30 mm-nél, hogy veréb ne férjen bele, ki ne űzze a hasznos madarakat az odúból.

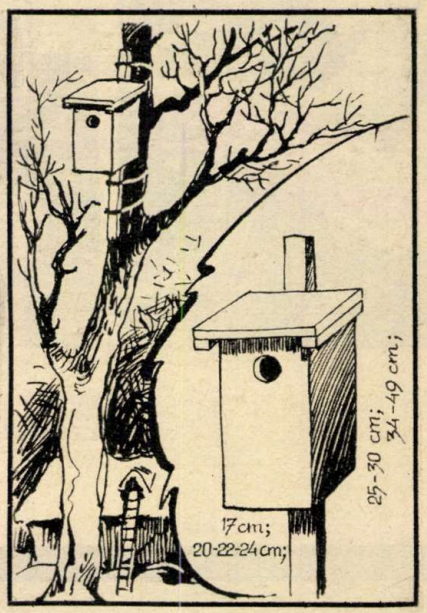

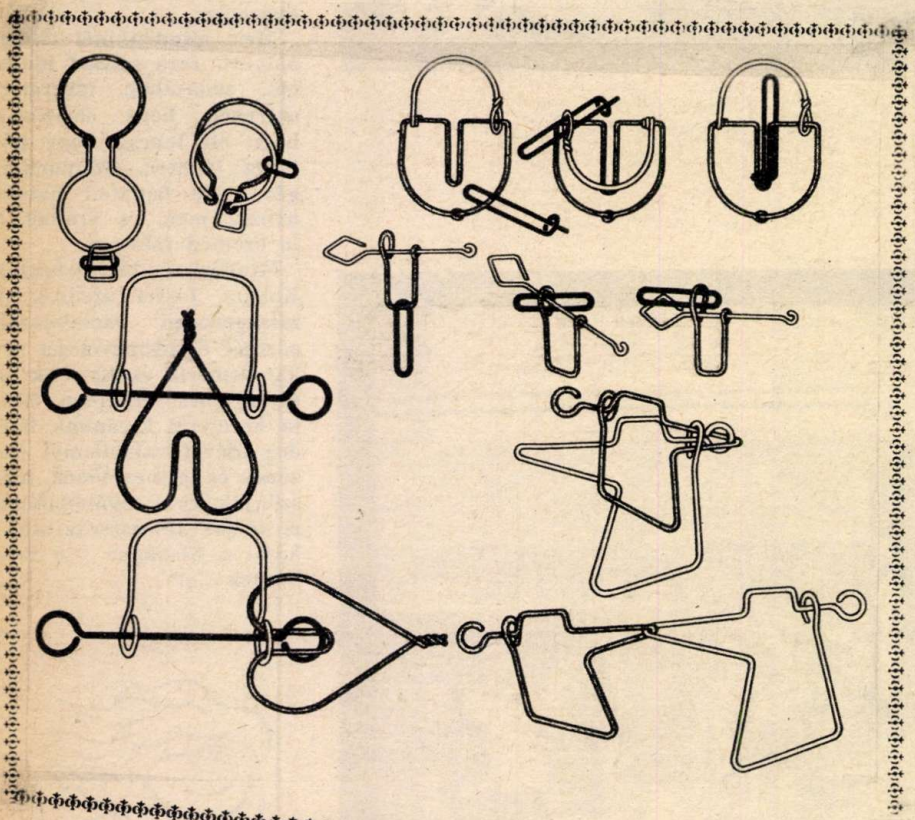

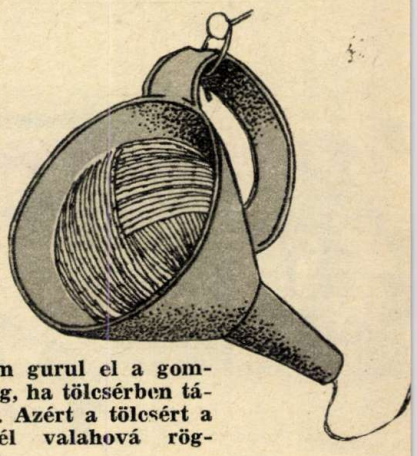

Nem gurul el a gombolyag, ha tölcsérben tárolod. Azért a tölcsért a fülénél valahová rögzítsd!

ÖRDÖGLAKATOK

Ördöglakatnak nevezzük azokat a szerkezeteket, amelyek csak egy bizonyos állásban nyithatók. Egyszerű, kemény vasdrótból az ábra szerint hajlítsd, és készítsd el ezeket az ördöglakatokat. A rajz egyben a szét- és összerakhatósághoz is segítséget ad.

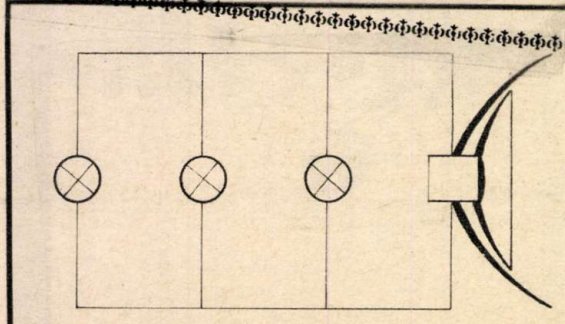

AZ ÉN FÉNYORGONÁM

Lemezjátszóm hangszórójára 3 zsebizzót kötöttem párhuzamosan. Így azután amikor zenét hallgatok, a három izzó a zene ütemére villog. Az izzók száma természetesen növelhető vagy csökkenthető.

Dékány Levente, Almásfüzitő

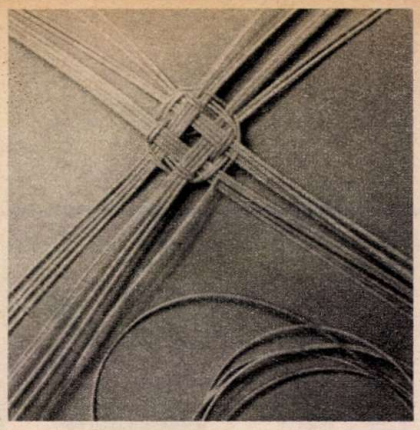

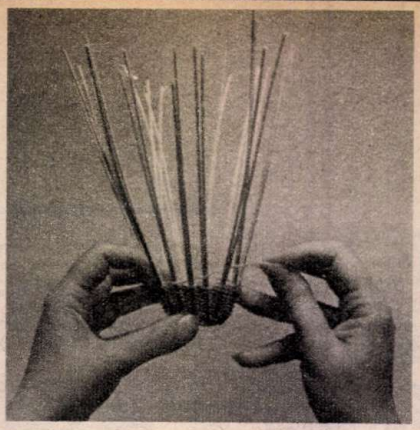

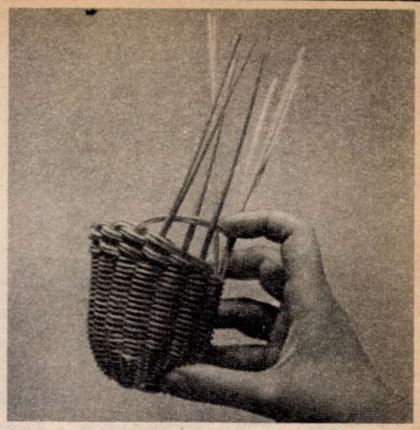

VIRÁGTARTÓ FŰZFAVESSZŐBŐL

A hajlékony, frissen vágott fűzfavesszőből különféle díszes tartókat készíthetsz némi türelemmel és kézügyességgel. Három fotónk a fonás folyamatát mutatja be.

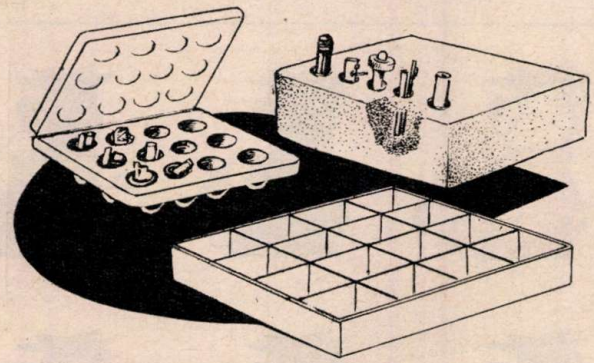

ELEKTRONIKUS RAKTÁR

Az elektronikai alkatrészek tárolását megkönnyítettem, egyszerű tartókat, „raktárakat" készítettem. Tranzisztorok, diódák stb. célszerűen tárolhatók a háztartási boltokban 18,60 Ft-ért kapható műanyag tojástartóban. Hungarocell darabba 2 mm átmérőjű lyukakat fúrtam, és ebbe helyeztem a tranzisztorokat. Nagyobb lapos dobozba neonrácsot ragasztottam, s az így kapott rekeszekben is kényelmesen tárolhatom az apró alkatrészeket.

Sóstói Csaba, Sárospatak

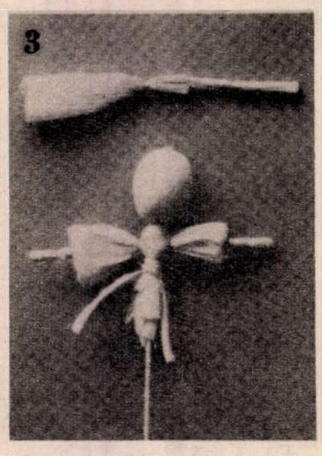

KUKORICA BABÁK

Kukoricahéncsből többféle, érdekes díszt, babát készíthetsz némi ügyességgel, türelemmel. A héncsot nedvesítsd be, hogy a hajlításoknál ne töredezzen!

Papírgalacsinból készül a fej, amit hánccsal boríts be, majd a hurkapálcára ráhúzva, a fej alatt kötözd le. A baba haját pamutból készítheted (1—2. ábra).

Ezután a karok következnek. Szintén hurkapálcára rögzítsd a héncsot, majd az egészet kötözd a törzshöz (3. ábra).

A szoknya felöltése a babakészítés utolsó mozzanata. (4. ábra).

TÖPRENGŐ

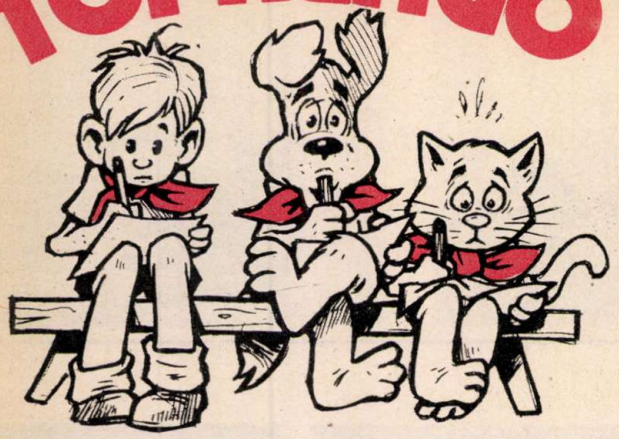

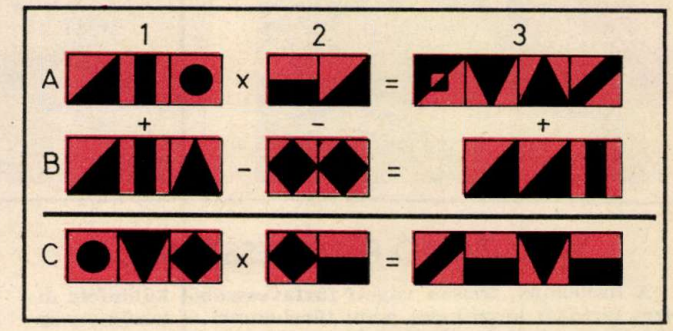

Rejtjelezett számtan feladat. A kilenc különböző ábra egy-egy számot takar 1-től 9-ig. Az A, B, C jelű soroknál vízszintesen, az 1, 2, 3 jelű oszlopoknál pedig függőlegesen végezzétek el a kijelölt műveleteket.

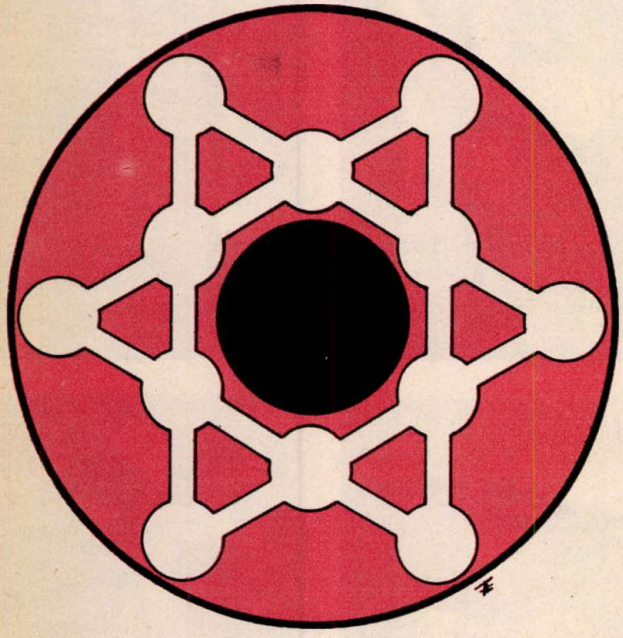

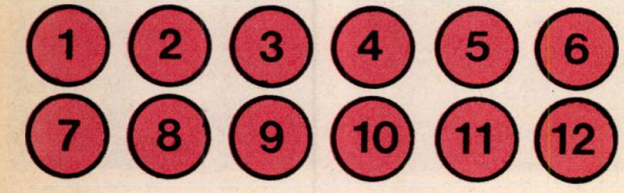

Vágjátok ki a számkorongokat és helyezzétek el a csillagba úgy, hogy összegük minden irányban 26 legyen.

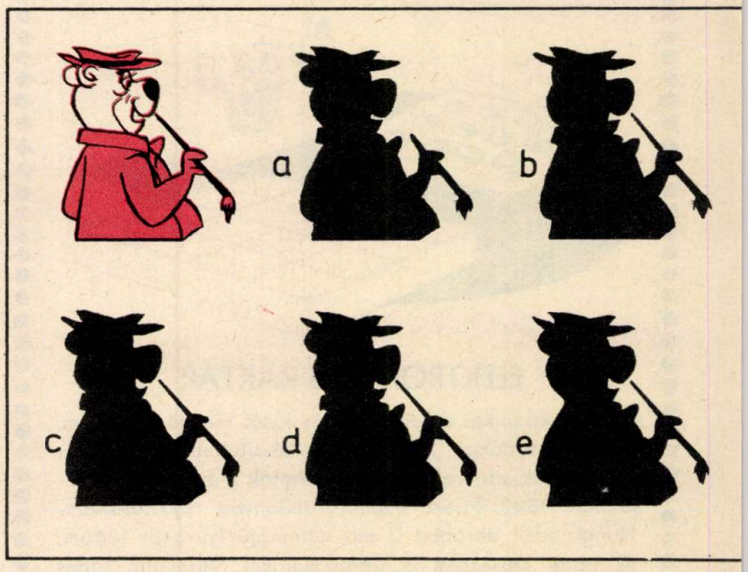

Maci Laci. Az öt árnyék közül melyik az igazi?

Három nagy magyar művész. 1. Kiváló és ismert festő, 1821—1883. 2. Magyar klasszicista építész, 1789—1867. 3. Magyar portrészobrász, 1791—1856. Nevezd meg őket!

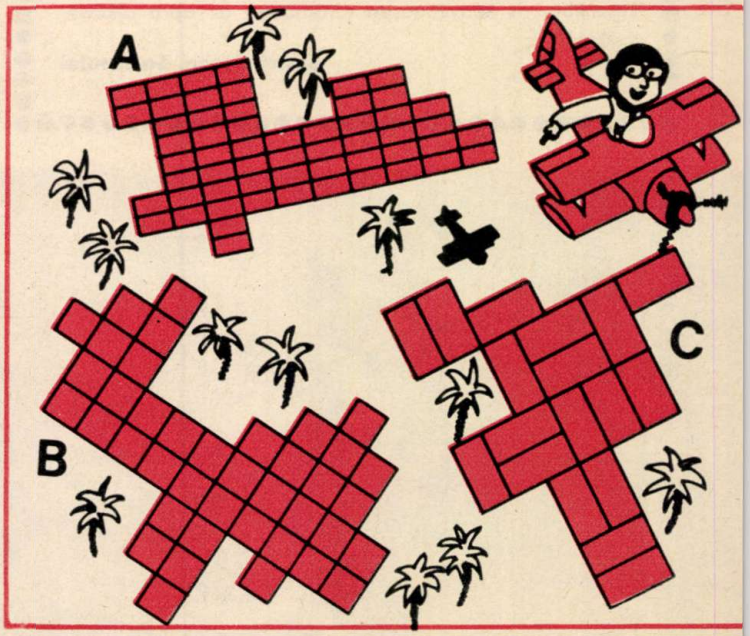

A növényvédő szeres repülőgép három kertészet zöldséges földjét permetezi. Melyik területe a legnagyobb? A, B vagy a C?

VÁROSNÉZÉS. Az A betűtől elindulva juss el B-ig úgy, hogy a pontokkal lezárt utcákat és kereszteződéseket kerüld ki.

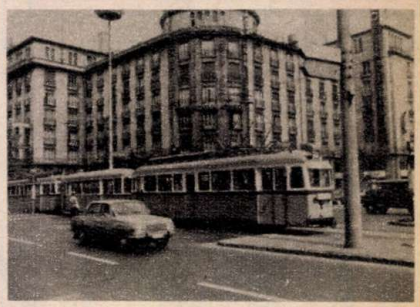

FORGALMI HELYZET. Rakd időrendi sorrendbe a képeket!

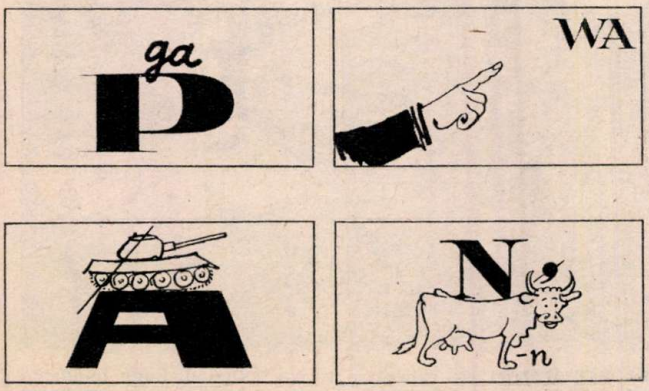

BETŰREJTVÉNYEK FŐVÁROSOKRÓL

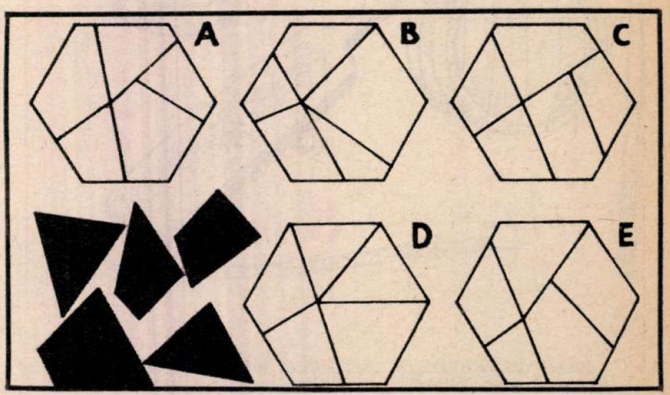

Ebből az öt fekete darabból az egyik hatszög összerakható. Ha nem megy másként, vágd ki, s úgy próbálkozz!

TÖPRENGŐ

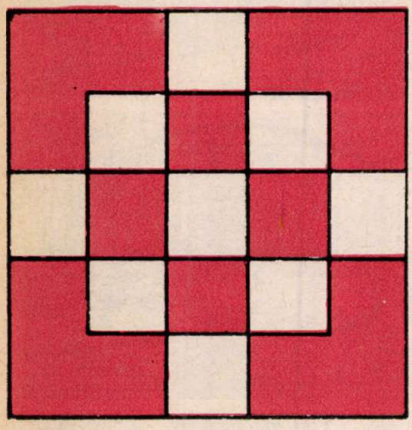

HÁNY NÉGYSZÖG van a rajzon?

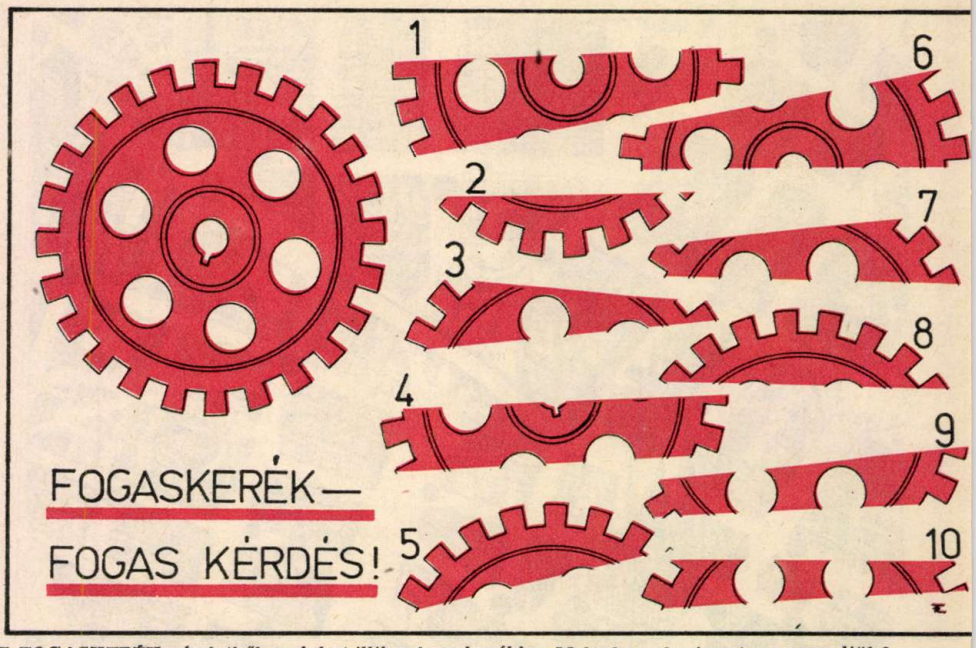

TÍZ FOGASKERÉK részletből csak hat illik a fogaskerékbe. Melyek ezek, és mi a sorrendjük?

RÉGI, ELFELEDETT eszközöket láthatsz a rajzon. Próbáld meg kitalálni, melyiket milyen néven nevezték apáink, nagyapáink.

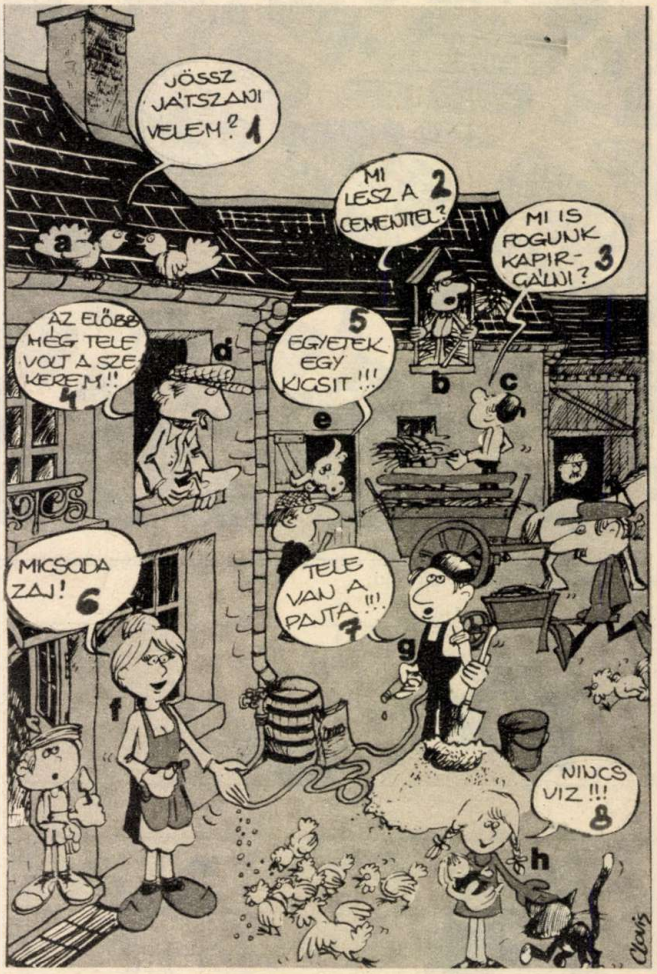

KI MIT MOND? Ha ránézel a képre, láthatod, hogy mindenki mond valamit. De a szöveg sehol sincs a helyén. A te feladatod, hogy rakj mindent a helyére. (A számok és a betűk helyes sorrendjét küldd be!)

A rejtvények megfejtését postai levelezőlapon küldd be! Ha csak két rejtvényt tudsz megfejteni – és azok jók –, már részt vehetsz a heti jutalomsorsoláson. Beküldési határidő: január 11.

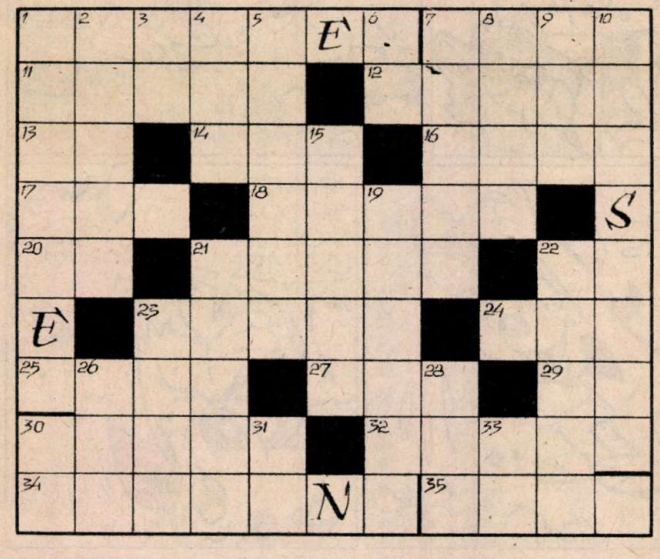

1976 INNSBRUCK

Rejtvényünkben a legutóbbi téli olimpia néhány aranyérmesét soroljuk fel.

VÍZSZINTES: 1. A női műlesiklás olimpiai bajnoka (Kathy, Kanada). 7. Határállomásunk. 11. Szemmel érzékelni. 12. Szénsavval telített víz. 13. Névelő. 14. NMH. 16. Árral lát el. 17. Ebből készül az ópium. 18. Ilyen a recsegő robajjal repedező balatoni jég. 20. Angol megszólítás rövidítése. **21. Az 50 km-es sífutás aranyérmese (Ivar, Norvégia).** 22. Szovjet repülőgéptípus betűjele. 23. Torreádor igéje lehet. 24. Házikó. 25. . . . Madrid. 27. Savanykás erdei gyümölcs. 29. Négylábú. 30. Van örök is. 32. Szovjet író. (Viktor Szergejevics.). **34. Az ezer és a háromezer m-es gyorskorcsolyázás női bajnoka (Tatjana, Szovjetunió).** 35. Svájci származású vasöntő mester. (Ábrahám).

FÜGGŐLEGES: 1. A lesikló síelők közül ő léphetett a dobogó legmagasabb helyére (Franz, Ausztria). 2. Kulccsal csukja be valaki után az ajtót. 3. Idegen kötőszó. 4. A Duna mellékvize. 5. Mondai alak, állítólag tőle származik Hunor és Magor. 6. Egymást követő betűk. 7. . . . -bánó. 9. Emelkedett hangú költemény. **10. A tizenöt km-es sífutás olimpiai bajnoka (Nyikolaj, Szovjetunió).** 15. Ilyen város Kecskemét. 19. Tojásdad alakú, kétfülű római vagy görög korsó. 21. Az eladási áron felüli összeg. 22. A kiosztás után visszamaradó kártyalapok. 23. Salt . . . City, város az USA-ban. 26. EAV. 28. Og . . ., dörmög. 30. Szolmizációs hang. 31. Téli sport. 33. Fordított névelő.

SAKKFELADVÁNYUNK

Karácsonyi fejtörőként három feladványt közlünk, takarékosságból egy ábrán. Megfejteni (az egész táblát használva) természetesen egyenként kell őket.

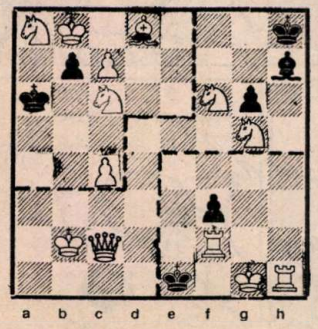

Mindhárom feladvány követelménye: matt két lépésben. Csak a kulcslépést (világos első lépését) kell beküldeni szerkesztőségünk címére, SAKK jelöléssel. F, K illetőleg A betűkkel lehet megadni, hogy a megoldás a tábla felső, középső, vagy alsó részén lévő állásra vonatkozik.

A 6. sz. (Schór) feladvány megoldása: 1. Vb6—b1! A helyes megfejtést beküldők közül könyvjutalmat kaptak: ifj. Arnold Tibor (Budapest). Fúró János (Debrecen) és Vasvári Tamás (Rábapordány).

Az egész évi folyamatos versenyben pedig a legjobbaknak bizonyultak közül könyvutalvány képében az alábbiakra mosolygott a szerencse:

Bokányi Attila (Budapest), **Csillik Zsolt** (Szeged), **Ertsey Gábor** (Szeged), **Forgó Éva** (Heves), **Gojdár Zoltán** (Hódmezővásárhely), **Kálmán Péter** (Debrecen), **Kondás Sándor** (Mezőkövesd), **Kósa Endre** (Keszthely), **Kunos Gábor** (Budapest), **Ladjánszky Katica** (Budapest), **Náfrádi Zoltán** (Csanádapáca), **Száraz Sándor** (Jászberény), **Szabó György** (Budapest), **Szabó László** (Budapest), **Tóth Antal** (Hódmezővásárhely), **Tóth Róbert** (Székesfehérvár), **Verasztó Gábor** (Orosháza) és **Weisz Ferenc** (Szűr).

Földeák Árpád

BÉLYEGGYŰJTÉS

A magyar koronázási jelvényeket mutatja be 20,—Ft-os blokkban Légrády Sándor bélyegtervező.

NEMZETKÖZI ÖSSZEÁLLÍTÁS: Jugoszlávia, játszó gyermekek. Norvégia, hegedű. Franciaország, bélyegnap. Olaszország, sportbélyeg. Argentína, madárbélyeg. Ausztria, Graz város 850. évfordulója. Japán, 100 éves a kereskedelmi kamara.

† dr. Légrádi Dezső

MEGFEJTÉSEK

36. szám: KERESZTREJTVÉNY: Nicolás, Nyikolaj, Niccolo, Nikolaus. **NEM KELL:** rajzszeg, iratkapocs. **IRJÁTOK BE:** 56, 69, 62, 75, 68 / 73, 61, 74, 67, 55 / 60, 78, 66, 54, 72 / 77, 65, 58, 71, 59 / 64, 57, 70, 63, 76. **BETŰREJTVÉNY:** fényképész. **KÓBORLÁS:** igen. **MIT ÁBRÁZOL?:** mákgubó metszet. **HÁNY ARCOT?:** 11-et. **EGY PERCIG:** 10. 2 **DB BETŰREJTVÉNY:** telt ház mellett, delente.

37—38. szám: KERESZTREJTVÉNY: „Hol a boldogság mostanában? Barátságos, meleg szobában. Zúgó, fehér falkában újból ránk tör a tél. Esik a hó, a dal megered, esik a hó." **FÖL VAGY LE?:** A—2, B—1 és A—1, B—2. **NYOLC TEST:** E—B egyenlő, C—H összeilleszthető. **MINIMATEK:** 4998 és 4284. **PÁROSÍTÁS:** 1—13, 2—3, 4—9, 5—14, 6—10, 7—12, 8—15. 3 **BETŰREJTVÉNY:** Fonográf, Abba, Piramis. 6. **LŐLAPRA:** 2—2—5, 2—2—2, 2—2—5—8, 2—2—2—2—5, 2—5—8- 2. 5 **ÚT:** 3. **INDULJ EL: F. A KÜLSŐ KÖR:** Az úttörő bátor és fegyelmezett. **TORZSZÜLÖTT:** Rozmár, orrszarvú, kőszáli kecske, zebra, okapi, tapír. **BETŰREJTVÉNY:** magyar, történelem. **ÖRÜLNEK AZ ŐSEMBEREK:** 6. **MIT ÁBRÁZOL?:** gombostűk, öngyújtó. 50 **ÉVES A MICKEY:** Donald kacsa. **MELYIK HALAT?:** B. **MA MÁR CSAK:** ZISZ.

NYERTESEK

A 32. szám rejtvényeinek megfejtéséért könyvutalványt kapnak: Pálhegyi Erika, Fehér Katalin, Polónyi Andrea, Budapest; Balázs Éva, Pécs; Cseresznyés Tibor, Felsőszentiván; Gábor Erika, Szombathely; Kain Valéria, Kesztölc; Kupai Ildikó, Nagykanizsa; Majoros Ibolya, Bököny; Merkler Attila, Márok; Mihály István, Orosháza; Németh Zsuzsa, Vép; Pikli Marianna, Székesfehérvár; Papp Zsuzsa, Debrecen; Pfaff Gábor, Zomba; Rédei József, Nyárlőrinc; Szecsei Emőke, Ráckeve; Sléger Edit, Göd; Tóth László, Kiskunfélegyháza; Turai Márta, Fót;

A 33. szám rejtvényeinek megfejtéséért könyvutalványt kapnak: Csikhelyi Csaba, Makay Erika, Rigó Péter Pál, Budapest; Bernát Ildikó, Kecskemét; Flórián Ildikó, Nagykanizsa; Grmela Zoltán, Jobbágyi; Hadházi Ibolya, Téglás; Kovács Zsolt, Kővágóőrs; Kulcsár Erika, Zalaegerszeg; Lampért Péter, Pápa; Mega Katalin, Erdőkertes; Miskolczi Nóra, Szolnok; Prágai Hajnalka, Sándorfalva; Sántha Hajnalka, Szentendre; Spengler Ildikó, Komló; Székely Károly, Kékkút; Szücs Ágnes, Csanytelek; Török Zsuzsanna, Makó; Turi Tibor, Fehérgyarmat; Wiszt Márta, Környe.

KAJLA ÉS A CSUSZKA

RAJZ: DARGAY ATTILA
SZÖVEG: SZIGETI PIROSKA

Mit üzen a Pajtás?

SÜLE SÁNDOR, SZOB: Verspályázatot nem tervezünk, de így is beküldhetitek saját alkotásaitokat. Nemcsak verset, hanem rajzokat is. Az a fontos, hogy ezek ne másolatok legyenek. Olyan témát válasszatok, ami a gyerekek életéhez kapcsolódik. Játék, sport, tanulás . . . Nem ígérjük, hogy feltétlenül közöljük a műveket, de az egészen kitűnőek bekerülhetnek a lapba.

MAGYAR ILDIKÓ, CEGLÉD: Te a lapcsánka receptjét szeretnéd megismerni. Néhányan az öhöm elkészítésének a leírását kérték. Mi meg azt szeretnénk, ha többen is küldenétek egy-egy kipróbált receptet, olyat, ami népi ételkülönlegességként ajánlható, és olyat, amit kirándulásra, vagy klubdélutánra javasoltok. Írjátok meg, hogy kitől tanultatok sütni-főzni! Mi volt az első „remeketek"? Hol és mikor hasznosítjátok ezt a házias ismeretet. Csak olyan receptet küldjetek, amit ti is kipróbáltatok!

ÁCS ANDREA, TATABÁNYA: Fehéregeret a Fővárosi Állat- és Növénykertben is vásárolhatsz. Cím: Budapest Pf. 469. 1371 Állatkerti körút 6/12.

WEIDMANN CSABA, MEZŐBERÉNY: A külföldi testvérlapokat a Postán rendelheted meg. A Központi Hírlap Iroda külföldi hírlap- és folyóirat előfizetési osztály címe: Budapest, Lövölde tér 7. 1900.

ERDEI ÉVA, ENDRŐD: Bizonyára nemcsak nálatok szeretnék emlékezetessé tenni külsőségekkel, köztük öltözködéssel is a ballagást. Ez érthető. De miért nem a legegyszerűbbre és legünnepibbre gondoltok? Sötétkék alj, fehér blúz. Mintha egyenruhában is lenne ilyen, s ez az összetartozást is kifejezi. A szülők zsebét sem kell kiüríteni!

ANGELA DAVIS ŐRS, TARCAL: Névadótokról több könyv megjelent, ajánljuk az Életem című, amit névadótok írt. Az Európa Könyvkiadó 35 Ft-os kötete. A Kossuth Könyvkiadó Angela Davis pere című kiadványa 24 Ft-ért kapható.

NAGYKŐRÖS, UB—12—L. Nem vet rátok jó fényt, hogy cím nélkül, csak jeligével írtatok. Felesleges a rejtőzés azért is, mert a legtöbb javaslatotok elfogadható. Ezek közül — ilyen az, ha nagy szellemek, nagy gondolatok találkoznak! — néhány — már leveletek érkezte előtt megvalósult. (Kísérő sorokkal, dicsérettel több szép naplót visszaküldtünk.)

FODOR ZOLTÁN, NAGYRÉDE: Mondjanak a lányok akármit, jó a fantáziád! Írásaid erényei és hibái is elárulják, hogy saját alkotásaid.

JÁVORI LIA, SOMOGYVÁR: Mi úttörőkorúaknak hirdetünk pályázatokat. Nem lenne igazságos, hogy elfogadjuk a középiskolások jelentkezését.

IFJÚ GAÁL MIKLÓS, MISKOLC: Verseid nem hibátlanok, de szépek. Jó megfigyelőkészségről és a természet szeretetéről vallanak.

GÓZON ISTVÁN, TATABÁNYA; KÖVICS ISTVÁN, SZOLNOK: Természetesen levelezhettek velünk. Írhattok örömről, gondokról, sikerekről, úgy mint távoli jóbarátnak. Javasolhattok megírásra alkalmas témát, bírálhatjátok cikkeinket, beszámolhattok egy-egy különleges eseményről.

TENKES ŐRS, TAKSONY. A működési és az alaki szabályzatot először a csapatvezetőtől próbáljátok kölcsönkérni. Ha például költözések, változások miatt ez nem sikerül, akkor a járási úttörőelnökségnél vagy az Úttörő- és Ezermester Boltokban szerezzétek meg.

MINDUM MELINDA, MÁZASZÁSZVÁR: Megdicsérünk az ötletes jegyzetfüzetért.

ABUCZKY ÉVA, NEKÉZSENY: Gratulálunk, további sikereket kívánunk a Hófehérke és a hét törpe őrsnek. Kérjük azokat a felsős őrsvezetőket, akik kisdobos őrsöt vezetnek, hogy számoljanak be módszereikről, terveikről, őrsükről és arról is, hogyan próbálják önálló vezetővé nevelni kisdoboskorú helyettesüket. A beszámolókat „Játékosan, vidáman" jeligével küldjétek!

NAGY JÁNOS, MACS: A beküldött mese kedves, ovisoknak való. Van kistestvéred? Mesélsz neki? Hogyan segítsz szüleidnek?

KOVÁCS KATALIN, TATABÁNYA: Igazán szépen számoltál be kedvenc könyvedről. Melyik könyvtárba jársz? Milyen fajta könyveket olvasol szívesen? A Pajtásnak milyen írásai érdekelnek?

KOLESZÁR KÁZMÉR, ZALAEGERSZEG: Regényt és terjedelmes novellát nem érdemes beküldeni, illetve nem tudunk ilyeneket megjelentetni. Állatokról rövid, hangulatos írást szívesen olvasunk, lehetőleg valódi történetet, de lehet kitalált is. Gyermekalkotások címmel ezekből később közlünk is, ha lesz megfelelő.

MANDIK GABRIELLA, MEZŐBERÉNY: A KISZ Központi Bizottsága és a Magyar Újságírók Országos Szövetsége 1978-ban is hirdetett tehetségkutató pályázatot, de 18 és 30 év közöttieknek. Rendszeres újságíró képzést a Magyar Újságírók Országos Szövetsége szervez. Ide olyan fiatalok jelentkezhetnek, akik legalább érettségiztek, és valamelyik lappal, folyóirattal, a rádióval vagy televízióval kapcsolatban vannak, vagy az előbb említett pályázaton kiváló eredményt értek el. Mindezek mellett a legjobb ajánlólevél az egyetemi végzettség és a közösségért végzett munka is.

A MAGYAR ÚTTÖRŐK SZÖVETSÉGÉNEK KÖZPONTI LAPJA

Főszerkesztő
SOMOS ÁGNES

Főszerkesztő-helyettes
FÜLEKI JÁNOS

Kiadja az Ifjúsági Lapkiadó Vállalat

Felelős kiadó:
Dr. PETRUS GYÖRGY igazgató

Szerkesztőség: Budapest Jászai Mari tér 5. 1397

Telefon: 321-987
321-988
321-989

Postafiók:
Bp. 62. Pf. 508. 1397

Kiadóhivatal:
Budapest, Révay u. 16. 1965
Telefon: 116-660

A beküldött kéziratokat és rajzokat nem őrizzük meg és nem küldjük vissza.

Terjeszti a Magyar Posta. Előfizethető a hírlapkézbesítő postahivataloknál, a kézbesítőknél és a Posta Központi Hírlap Irodánál (KHI Budapest, József nádor tér 1. 1900) közvetlenül vagy postautalványon, valamint átutalással a KHI 215-96 162 pénzforgalmi jelzőszámra.

Előfizetési díj:
Egész évre 72 Ft
I. félévre 40 Ft
II. félévre 32 Ft

78.3597 Athenaeum Nyomda Kozma utcai üzeme, Budapest
Rotációs mélynyomás

Felelős vezető:
SOPRONI BÉLA vezérigazgató

HU ISSN 0030-9583

INDEX: 25 695

Olvasószerkesztő:
SZIGETI PIROSKA

Művészeti szerkesztő:
CZIFFERSZKY BÉLA
FORRAI JÁNOS

Tördelőszerkesztő:
PORKOLÁB CSABA

79/2
XXXIV. ÉVF. • 1979. JANUÁR 11. • ÁRA: 2,– Ft
PAJTÁS

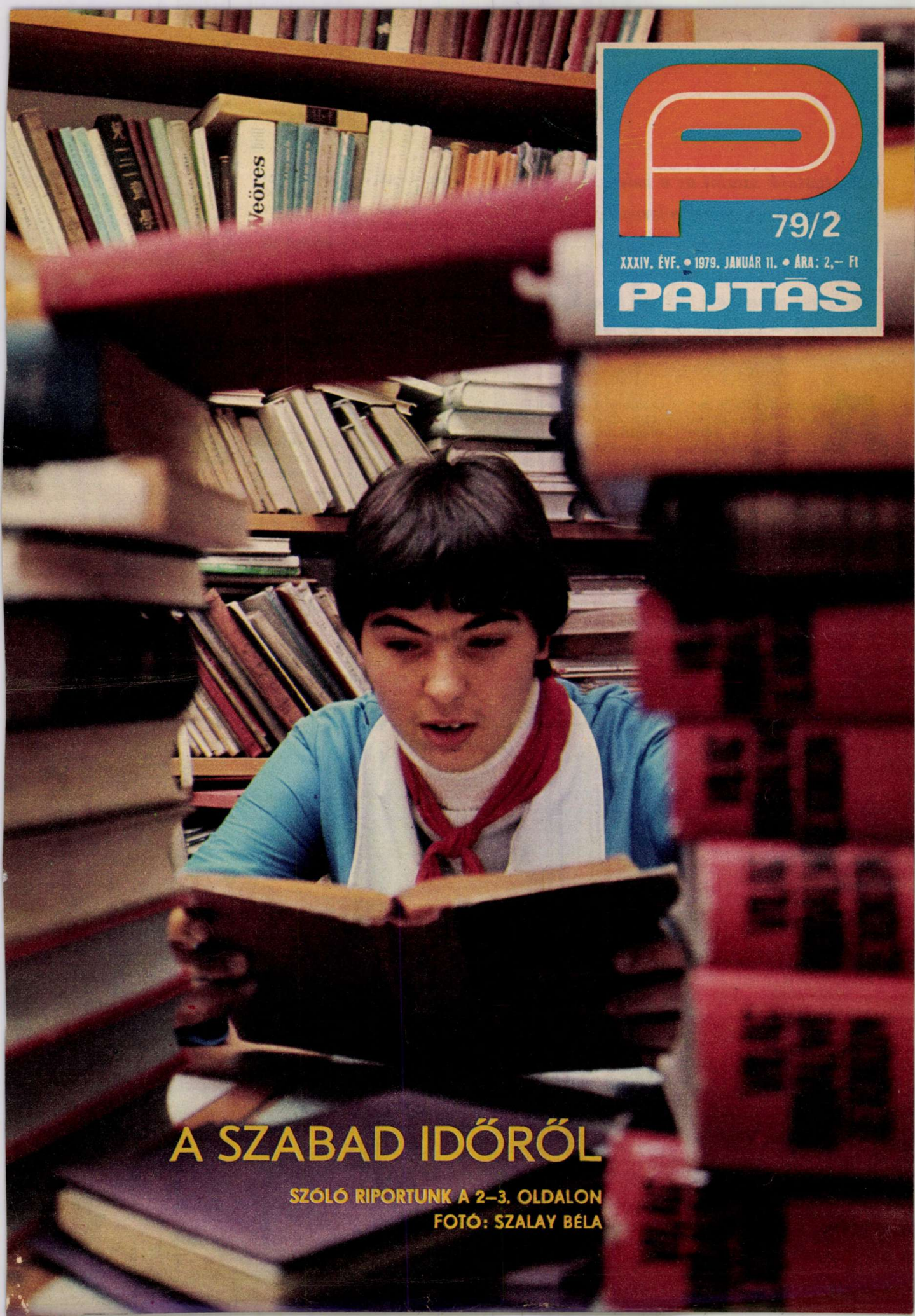

A SZABAD IDŐRŐL

SZÓLÓ RIPORTUNK A 2–3. OLDALON

FOTÓ: SZALAY BÉLA

Készül az ebéd. A paprikás lébe birka-hurka kerül

— Igazgatónk szerint az a helyes, ha sokat tartózkodunk a levegőn, a szabad szombatokat szüleinkkel töltjük, kirándulunk, sportolunk. Mégis két napra való leckével látnak el bennünket — zsörtölődött egy lány.

A szabad időről beszélgettünk Szabó Lajcsival, a bólyi iskola hetedikes tanulójával. Megkértem, mondja el egy napját.

— Ma fél hétkor keltem. De ha kell, korábban ugrok ki az ágyból.

— És kell?

— Édesanyám fizetés nélküli szabadságon van. Zsuzsikát, a húgomat gondozza. A keresetkiesést sertéshizlalással próbáljuk pótolni, a jószágok pedig korán éhesek.

— Meddig voltál ma iskolában?

— Fél kettőig. Ebéd után felültem a kerékpárra, elmentem a tejüzembe savóért, amelyet a jószágok moslékához öntünk. Naponta negyven, szombatonként nyolcvan litert hozok haza.

— Mennyi idődbe kerül az etetés, a savószállítás?

— Két órámba.

— A leckekészítés?

— Körülbelül másfélbe. A szóbeli feladatokat könnyen megjegyzem.

A százhatvannégy centi magas, harminchat kiló, kis termetű, de mokány fiú a bólyi MEDOSZ serdülőcsapatának tehetséges futballistája. Az egyesületben ilyenkor, télen is kötelező az edzés, hetente kétszer két és fél óra elfoglaltsággal jár. Lajcsi a Lendület őrs vezetője, a színjátszó szakkör tagja. Most társaival színdarabot ír.

Munkaideje: naponta tíztizenkét óra.

Tóth Mariann is nagyon elfoglalt lány.

Mariann nyolcadik osztályos, a 763 fős kecskeméti Zrínyi Ilona csapat úttörőtanácsának titkára. Saját rajában a Szorgalom őrsöt, a kisdobosoknál a Mókus őrsöt vezeti. S mert azt tartja, hogy a szónál hatásosabb a tett, csillagászati, földrajzi előadássorozatra jár, hogy segítse a tudományos technikai szemlére készülő úttörőket.

Másokért túlságosan sokat vállal magára, és sajnos, a testedzés rovására. Abbahagyta az úszást, atlétikát, kosárlabdázást. Táncszakkörre, s a továbbtanulása érdekében kémiaszakkörre és angol különórára jár.

— Mi akarsz lenni?

— A Katona József Gimnáziumba megyek, külkereskedő leszek. Tervbe vettem, hogy az orosz és angol mellett megtanulok németül, olaszul és spanyolul. Ha sok a leckém, tizenegy óra körül fekszem le. A szombati, vasárnapi magnózásról, televíziózásról is lemondok. Csak akkor hallgatok zenét, ha a szobámat takarítom.

Tisztelet Anikónak... és minden tanyán élő gyereknek.

Amikor a köncsögi pusztán jártam, még fekete és

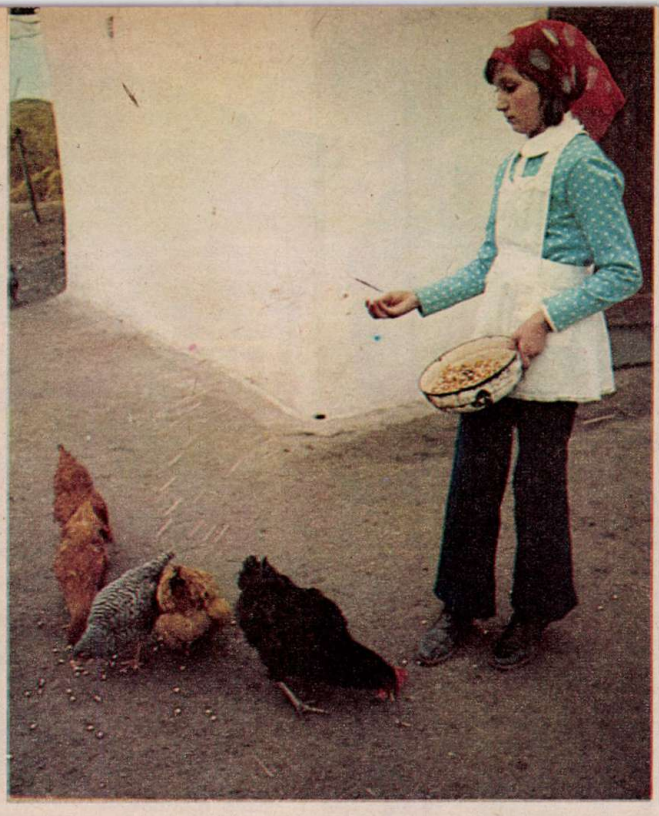

Hol vagytok pipikék? — kiáltja Anikó, s a tyúkok máris futnak feléje és kapkodják az eléjük szórt kukoricaszemeket

Hugyecz Zoli a Zrínyi Ilona Úttörőcsapat sportfelelőse is szívesen meghosszabbítaná a napokat, hogy eleget tudjon tenni szabad idős megbízatásainak

nagyon sáros volt a határ. De ahogy itthon írni kezdtem e sorokat, esni kezdett a hó. S én tudom, hogy a hirtelen támadt, szabadon nyargalászó alföldi szél a könnyű kis pelyhekből milyen rettenetes akadályokat tud összehordani a dűlőutakon. De azt is, hogy Kiss Anikó a legzordabb reggeleken is elindul, utat tapos a hóba, hogy másodikos társa, a közelükben lakó Balogh Zolika is eljusson az iskolába.

Az ötödikes lány hat kilométert gyalogol naponta. És mindig siet.

Kicsi volt még, amikor meghalt az édesanyja, a nagyszüleihez került. Gondoskodásukat igyekszik meghálálni. Mos, vasal, varr. Amikor a nagymamát kórházba vitték, és a nagypapa is gyengélkedett, Anikó felkötötte a pettyes kisgazdasszony kendőjét, főzött, kukoricát szórt a csirkéknek, abrakot adott a lónak. Négy bárányuk közül kettőt úgy nevelt fel, hogy ruhába bugyolálta, cumisüvegből szoptatta őket.

— Én útközben mondom fel magamnak a leckét. Írni, olvasni akkor ülök le, ha meggyújtjuk a lámpát. De a fénnyel most takarékoskodni kell, mert a boltunkban nincs petróleum. A város pedig messze van tőlünk.

A címben feltett kérdést olyan gyerekek fogalmazták meg, akiknek nincs, vagy nagyon kevés a szabad idejük. S akik már annak is örülnének, ha a munkaszüneti napokat nem kellene leckekészítéssel megrövidíteni, ha a hét végén nyugodtan pihenhetnének, lelkiismeretfurdalás nélkül játszhatnának.

Faragó György

Fotó: Szalay Béla

NK MIKOR?

Ég a ház! Tűz van!

A kiáltás nem volt hangos, inkább riadt, sürgető. Gabi fölugrott és rohant...

— Anyu talán alszik! Gyertek segíteni...!

A lakásból szivárgott ki a füst, az ablakon át jól látták, hogy lángolnak a bútorok, ég a függöny...

Az ajtó zárva volt.

Laci szaladt a szomszédba:

— Tessék gyorsan jönni! Ég a Vészicsék lakása!...

— No és? Mi közöm hozzá? — hangzott a válasz, de azért később mégis ők telefonáltak a tűzoltókért.

Persze a három fiú ezt nem tudhatta, hozzáfogtak hát maguk a tűzoltáshoz. Gabi fölkapott egy követ és betörte az ablakot, hogy benyúlhasson a biztonsági zárhoz és kinyissa az ajtót.

Nem beszéltek és nem tétováztak. Cselekedtek. Gabi és Gyuri vödörrel, lábossal vizet öntözött az égő holmikra, bútorokra. Már a gáztűzhely is lángot fogott, attól tartottak, hogy fölrobban, ezért legelőször ott akarták elzárni a tűz útját. Laci ezalatt Gabi édesanyját vonszolta ki az udvarra...

Mire megérkezett a tűzoltóautó, a gyerekek már megállították a tűz terjedését.

A tűzoltók megállapították, hogy a fiúk bátran, talpraesetten, okosan cselekedtek, életet és értéket mentettek.

ELFUTHATTAM VOLNA

— Nem féltél a tűztől, Laci?

— De bizony féltem! — válaszolta, amikor az esetről kérdezgettem. — Amikor a házfelügyelő bekiabált, hogy azonnal menjünk ki az égő lakásból, egy pillanatra megtorpantam. Talán robbanás is lesz... El kéne futni... De aztán láttam, hogy Gabi és Gyuri hogy kűszködik a tűzzel. Ők se futottak el, én miért mentem volna? Még égett a tűz...

Amikor a tűzoltók megérkeztek, azonnal kizavarták a „lábatlankodó" gyerekeket. Laci viszont úgy érezte, hogy neki joga van ott lenni. Így hát a szomszédos ház tetején keresztül újból visszament a helyszínre. Nemsokára aztán minden kiderült, és ők, a három bátor fiú lett a legfontosabb személyiség az egész ügyben.

— Te is féltél, Gyuri?

— Nagyon. Én attól féltem, hogy a tévé fölrobban. De én semmiképpen sem hagytam volna ott a bajban Gabit, mert ő engem a barátjává fogadott.

— Miért olyan fontos neked Gabi barátsága?

Szép ajándék, az iskolatársak így vélekednek. Mi tagadás? Laci büszke is rá

Nagyon örülök ennek a rádiónak. Itt a szanatóriumban különösen jó szolgálatot tesz

Köszönöm! – mondja Erdei Mihály tűzoltóparancsnok helyettes. Köszönöm! – válaszolja Gyuri

— Fontos. Van egy jó búvóhelyünk, zászlónk, vannak titkaink, játszunk katonásat, rajzolunk, beszélgetünk. Először nem akartak befogadni, örülök, hogy mégis sikerült. Segítek nekik és soha nem árulom el őket, bármi történjen. A búvóhelyen voltunk akkor is, amikor Laci szaladt, hogy tűz van.

Barátok, nem vitás. Abból is láttam ezt, hogy nagyon örültek, amikor megtudták: megyünk Gabihoz, meglátogatjuk a szanatóriumban. Gabi ugyanis a tűzeset után nemsokára kezelésre szorult. Asztmája időnként kiújul, s bizony nem használt neki a sok füst.

Gabi csöndes volt, szerény, szűkszavú. Annak örült legjobban, hogy betoppant hozzá a két barátja.

— Mondd el te is, hogy történt? — kértem őt.

— Úgy volt, ahogy ők elmondták. Biztos, hogy nem tudok hozzátenni semmit. Tűz volt, eloltottuk.

JAPÁN ZSEBRÁDIÓ

Tízperces csapatgyűlésre hívták össze a budapesti VIII. kerületi Jázmin utcai iskola úttörőit. Erdei Mihály, a kerületi tűzoltóparancsnok helyettese beszélt a gyerekekhez:

„...Naponta 800 000 forintos érték ég el az országban, felelőtlenség, gondatlanság folytán. Tavaly 8983-szor jeleztek tüzet, s a tüzek során 300 730 000 Ft a kár. És — most figyeljetek! — ennek csaknem a fele, a 135 237 000 forintos kár a budapesti VIII. kerületben keletkezett. Nem tűzoltásra szólítunk benneteket, mert az életveszélyes. Inkább, hogy megelőzzétek a tüzet, hogy óvatosak legyetek a gyufával, a vasalásnál... És ha mégis tűz keletkezik, azonnal hívjátok a tűzoltókat."

„...köszönjük a három talpraesett fiú segítségét. Átadom a parancsnokság dicsérő oklevelét Vészics Gábornak, Horváth Lászlónak és Venter Györgynek. És mindhármuknak egy-egy japán zsebrádiót..."

Mindenki tapsolt.

Szigeti Piroska
Fotó: Wagner Margit
Rajz: Szitás György

THE VOLT...

A hétfői kenyér

Zoli futva érkezett az ABC-hez. Hamar le akarta tudni a vásárlást, mert a többiek már fociztak a téren.

— A vaj megvan, a hat tojás is, még egy friss Favorit kenyér kell!

Megmarkolt egyet. Puha volt. Irány a pénztár, futás haza! Na végre!

— Gyere csak vissza, Zoli! — kiáltott utána a mamája, amikor már a lépcsőházban kanyargott. — Ez a kenyér csütörtöki!

Hétfő volt. A fiú már tudta, mi következik. Tíz perc múlva rimánkodva kérte a pénztárost, hogy cserélje ki a kenyeret. A pénztáros a vezetőhöz küldte. A vezető, egy fiatal nő, nem hallotta, nem akarta hallani Zoli kérését. A megszeppent fiú könyörgésére egy idősebb férfi figyelt fel.

— Ha megmutatja a blokkot, visszacserélheti — vágta oda dühösen a férfinak a vezető.

Blokk persze nem volt, hiszen melyik gyerek szedi ki és rakja el a kosárba dobott pénztári papírcsíkot.

A férfi dühöngött. Zoli sírni kezdett. Végül egy másik felnőtt kiválasztott a gyereknek egy hétfői Favorit kenyeret, és pénzt adott neki, hogy kifizethesse.

Megnéztem a polcra kirakott kenyereket. Fönt, magasan, és hátul, ahol a gyerekek nem érik el, valóban volt hétfői kenyér, de lent, a kisebb gyerekek által is elérhető helyen csak múlt hetit találtam.

Bár az el nem adott kenyér nem az ABC költségvetését terheli, ez a boltvezető mégis túl akart adni az ötnapos Favorit kenyereken. Ennek a kenyérnek három nap a szavatossági ideje.

Igaz, a „lejárt" kenyeret csak gyerek viszi el, de vajon mit csinálna ez a boltvezető, ha a hentesnél vagy a cukrászdában az ő gyerekét is ilyen nehéz helyzetbe hozná egy lelkiismeretlen felnőtt?

G. A.

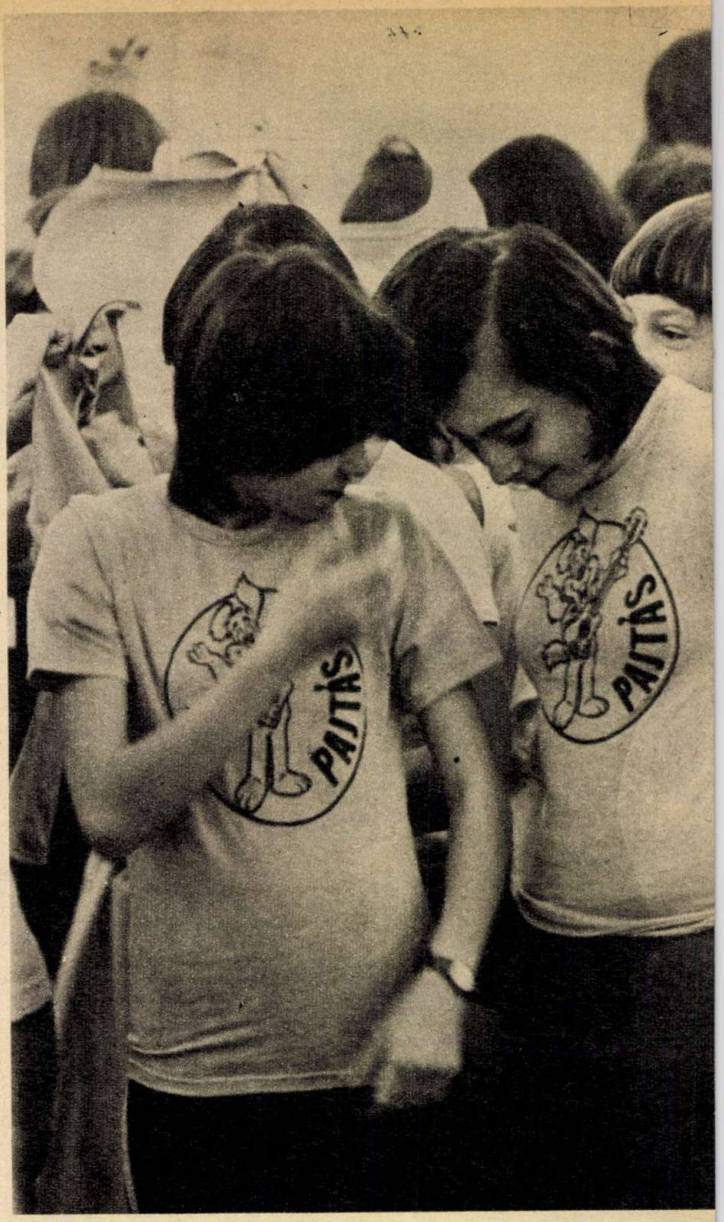

A versenyzők Pajtás trikót kaptak

Minden héten bekopog a postás: „Itt a Pajtás, friss a Pajtás!" Valóban, még a nyomdafesték szúrós szaga is érződik rajta, s lapjain megannyi mozdulatlan betű, fotó, rajz, melyeknek azonban bűvös erejük van, mert megmozgatják a szemet, az arcot (de jó, amikor mosolyt varázsolnak rá!), és a fantáziát.

A mi fantáziánk is megmozdult, jobban mondva: megmozdította a Baranya megyei KISZ-bizottság, az úttörőelnökség és az Ifjúsági Lapkiadó Vállalat, amikor decemberben megrendezte az ifjúsági sajtó hetét. Azt mondták, hogy most az egyszer nemcsak nyomtatott, hanem „élő újságok" is látogassanak el a legdélibb megyébe. Így hát a fővárosban kiürültek az ifjúsági és gyermeklapok szerkesztőségei: „Házon kívül vagyunk, Baranyába mentünk!"

A mi „élő Pajtásunk" első színhelye a pécsi Építők úti iskola volt, ahol is a „Töprengő" rovat elevenedett meg. Rejtvény rejtvényt követett, s percek alatt úgy felforrósodott a terem az izgalomtól, hogy a fűtést nyugodtan ki lehetett volna kapcsolni. Voltak amolyan igazi beugratós kérdések. Például: ha 3 fiú, 3 pohár tejet 3 perc alatt iszik meg, akkor 60 fiú 30 pohár tejet . . . ? Az ember önkéntelenül is rávágná a „30 perc"-et. No, de akik itt összegyűltek, „profi" rejtvényfejtők voltak. Nem ugrottak be, hanem meg-

A lazító tornagyakorlatokat Müller Kati vezényelte — a tévéből megszokott lendülettel

... és még a felnőttek is megmozgatták izmaikat (Képünkön: Hajas Zsuzsa pécsi úttörőelnök)

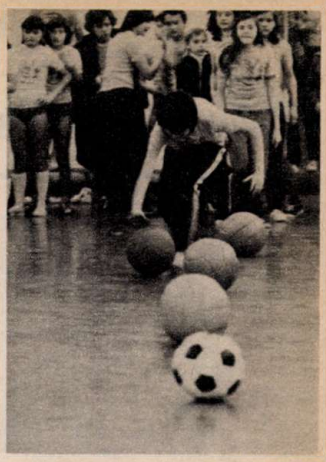

Ennyi labdával zsonglőrködni? Nem könnyű, de nem is nehéz

PAJTÁS NAP BARANYÁBAN

Ez volt az első számú lazító gyakorlat. Ezt azután sokkal nehezebbek követték

mondták, hogy mindössze 1,5 perc kell a tejiváshoz.

Harkányban a sportrovat kelt életre. Előbb egy játékos sportvetélkedő, melyen a helybeliek mellett pécsiek, komlóiak, mohácsiak, szigetváriak, pécsváradiak küzdöttek az elsőségért. Azután egy Kedves ismerős, Müller Kati vezényelt lazító tornagyakorlatokat, amelyeket még a tanárok is szívesen csináltak. Egy autogramkérő kislány a végén azt kérdezte Müller Katitól: „Tessék mondani, a Kedves ismerős rovatból, vagy a tv-képernyőről tetszett előlépni?"

Mert az úton nehéz volt odajutni. Télapó aznap úgy megrázta a szakállát, hogy az egész ország fehér bundába öltözött. (Igaz: mi is kértük, hogy Télapó hozzon már egy kis havat a szünidőre. De akkor még tartott a tanév. Úgy látszik, Télapónak kicsit sietett a jégkvarc órája.) Ez volt aztán a baj! A mohácsi olvasók ugyanis epekedve várták a másik Kedves ismerőst: Dargay Attilát, vagy ahogy mindannyian nevezzük: Kajla atyját. Sajnos, a kocsija elakadt a hóban. Most az egyszer nem a nyomda, hanem az a hóhányó hó tréfált meg bennünket. Mit csinálhatunk mást, az ígérjük, folytatása következik.

Igen, kedves mohácsiak, Kajlay bácsi Darga kutyával — bocsánat: Dargay bácsi Kajla kutyával rövidesen ellátogat hozzátok.

Füleki-Gámán

ZSIBONGÓ

Szatmári csillagászok

Cégénydányádon a közelmúltban megkezdte munkáját a „kis csillagászok baráti köre." Kelemen Jenő földrajz szakos pedagógus és tanítványai a Tudományos Ismeretterjesztő Társulat segítségével ismerkednek a csillagászattal, űrkutatással. Szabolcs-Szatmárban ez az első olyan baráti kör, amelyet úttörők alapítottak. Mindjárt az első foglalkozásukra meghívták Zombori Ottót, az Uránia Csillagvizsgáló vezetőjét.

Divat

Bár az őszi-téli divathírekben nem olvashattunk róla, mégis tökéletes biztonsággal állíthatjuk: divat lett a vörös nyakkendő!

Tévedés ne essék, nemcsak ünnepélyeken, iskolai találkozókon, őrsi összejöveteleken láttuk, a nagyvárosok utcáin, aluljárókban, koncerteken, mozikban is. Viselőik nem tartoznak az általános iskolai korosztályokhoz, inkább nyurga kamaszok. Azok, akik egy kis hecc kedvéért bekiabálnak a színpadra, az aluljárókban lődörögnek, belekötnek a járókelőkbe, kétforintosokat kéregetnek . . .

Tudjuk, a divat hódít. Nem baj, viseljék csak minél többen a vörös nyakkendőt! Azért azonban szót emelünk, ha visszaélnek az úttörők nyakkendőjével.

D. Zs.

A fűzfői füzet

50 éves jubileumát ünnepelte a Papíripari Vállalat fűzfői papírgyára. Ez alkalomból kiállítást rendeztek a veszprémi Dimitrov Művelődési Házban. Fűzfőn, százötven különböző füzetfajta készül.

Zenebarátok!

Érdeklődéssel hallottunk arról, hogy a Magyar Úttörők Szövetsége meghirdette a „Barátunk a muzsika" játékot. Várakozással tekintünk zenebarát tevékenységetekre, kíváncsiak vagyunk munkátokra. A nemzetközi gyermekévben szeretnénk kapcsolatba lépni a hetedikes-nyolcadikos lányokkal, fiúkkal, a „Barátunk a muzsika" játék résztvevőivel, majdani ifjú zenebarátokkal.

Kérünk benneteket, jelentkezzetek! Leveleitekben ismertessétek velünk közösségetek programját, terveit, munkátokat, eredményeiteket, gondjaitokat. Szeretnénk segíteni zenebaráti tevékenységeteket, ezért 1979. február 1-ig kérjük beszámolótokat, hogy megtaláljuk a kapcsolatfelvétel, a segítség legjobb módját.

Baráti üdvözlettel:

IFJÚ ZENEBARÁTOK MAGYARORSZÁGI SZERVEZETÉNEK VEZETŐSÉGE

Címünk: Budapest, Vörösmarty tér 1. – 1051

Fafaragó hagyományok

Nyolcvan kiállító 121 alkotásából rendezték meg az országos fafaragó kiállítást Budapesten, a Mezőgazdasági Múzeumban. A kiállításnak sok gyermeklátogatója volt, akik megfigyelhették, hogy a vésett és faragott mintákban miképpen él a népművészet.

„Továbbképzés" — játékokból

A debreceni Lőwy Sándor Úttörőházban játékdélelőttöt szerveztek Hajdú-Bihar megye raj-tisztségviselői részére. A tanítóképző főiskola ifikörének vezetésével a sport, a kulturális és a szakági felelősök vidám továbbképzésen vetélkedtek, játszottak, daloltak. A tisztségviselők új barátok címével és sok-sok tapasztalattal tértek haza rajukhoz.

Ha nincs szánkó...

...a jégtábla is megteszi. Nincs vele gond, nem kell tárolni, csak egy a baj: eltűnik, ha jön a meleg.

Mozi a németórán

Herger Ede villányi pedagógus nyolc témakörben készített diasorozatot, hangszalagra rögzített szöveggel együtt. Módszerét Baranya megye összes német nyelvet oktató nemzetiségi iskolájában bevezették. A képek és a magnó „meséli" a tananyagot.

Január

— Értékeljétek félévi tanulmányi eredményeteket. Órsötökben beszéljétek meg, hogy a második félévben hogyan segítitek egymást.

— Ismerjétek meg más népek szokásait, dalait, táncait, játékait. Ezekkel tehetitek igazán színessé a nemzetközi gyermekév raj- és csapatrendezvényeit.

— Olvassatok minél több olyan könyvet, újságcikket, amelyek a szomszédos és a távolabbi országokban élő gyerekek életét mutatják be. Ezekről őrsi összejöveteleken feltétlenül beszélgessetek.

— Az úttörő-olimpia „havas" számainak járási, városi, kerületi versenyei január 18-ig tartanak. Az országos döntő színhelye Gyöngyös (január 23—26-ig).

— A sakkolimpia házi versenyei január 31-ig tartanak.

— Január 31-én befejeződik a csapat tudományos-technikai úttörőszemléje.

— Januárban hideg van ugyan, de azért a szabad időben menjetek minél többször kirándulni, túrázni. Az őrsi összejöveteleket is tarthatjátok például a havas erdőben.

— Készítsetek madáretetőt, odúkat és rendszeresen tegyetek bele eleséget.

Pajtás TÁVIRATI IRODÁJA JELENTI

HOMOKVITORLÁZÓK

A Góbi-sivatagban új sportág van kialakulóban. Mongol és lengyel sportolók homokvitorlás túrát szerveztek. Ezer kilométeres útjuk több napig tartott, s a vállalkozás rekordot is hozott: az újfajta vitorlással óránként nyolcvan kilométeres sebességgel lehet siklani a homokon.

KONZERVÁLT NÉMAFILMEK

Kanada északi sarkvidéki peremén, Dawson City-ben egy földmunkagép ötszáz darab némafilmeket tartalmazó dobozt emelt napvilágra. Az 1910–21. közötti időből származó tekercsek a korabeli kezdetleges filmtechnika ellenére is jó állapotban maradtak meg. A fagyott föld gondoskodott a filmek konzerválásáról.

BEETHOVEN A SIKERLISTA ÉLÉN

Egy londoni újság felmérést készített Berlin, Róma, Párizs, Moszkva, New York és London hangversenytermeiben. Az eredmény: a klasszikus zeneszerzők közül Ludwig von Beethoven a legnépszerűbb, leggyakrabban az ő műveit játsszák világszerte.

ÓRIÁSKRÉMES

Svájcban egy aarburgi pék 256,4 méter hosszúságú krémest sütött, s ezzel új világrekordot állított fel. Igazán ügyes ember ez a pékmester! Vajon, melyik alagutat alakították át kemencévé, és mennyi tüzelőanyag kellett ennek a „remekműnek" a megsütéséhez?

TAKARÍTÓ GILISZTÁK

Meglepő hír érkezett Thaiföldről. Tizenötezer földigilisztát vásároltak az Egyesült Államokból. Nem a horgászoknak, hanem a köztisztasági dolgozóknak, ugyanis a szemét és a hulladék megsemmisítésére használják fel őket. A szokatlan takarítók egész hadserege az óceánon túl megfelelő „felkészítést" kapott, és teljes mértékben alkalmas a hulladék trágyává alakítására.

A nyolcféle ásvány
közül vajon melyik
az, amelynek semmi köze sincs
a szénbányászathoz?

Hurrááá! Sikerült!
Most már mi
vezetünk! — pillanatkép
a debreceni vetélkedőről,
ahol a püspökladányi
Lokomotív őrs
nagyon boldog volt

FÜTI AZ EMBERT VALAMI

Az ellenfél győzött ugyan... Mi tagadás: megérdemlik a tapsot

Ha lelkes szurkolók buzdítják az embert, akkor még a lámpaláz sem okoz gondot

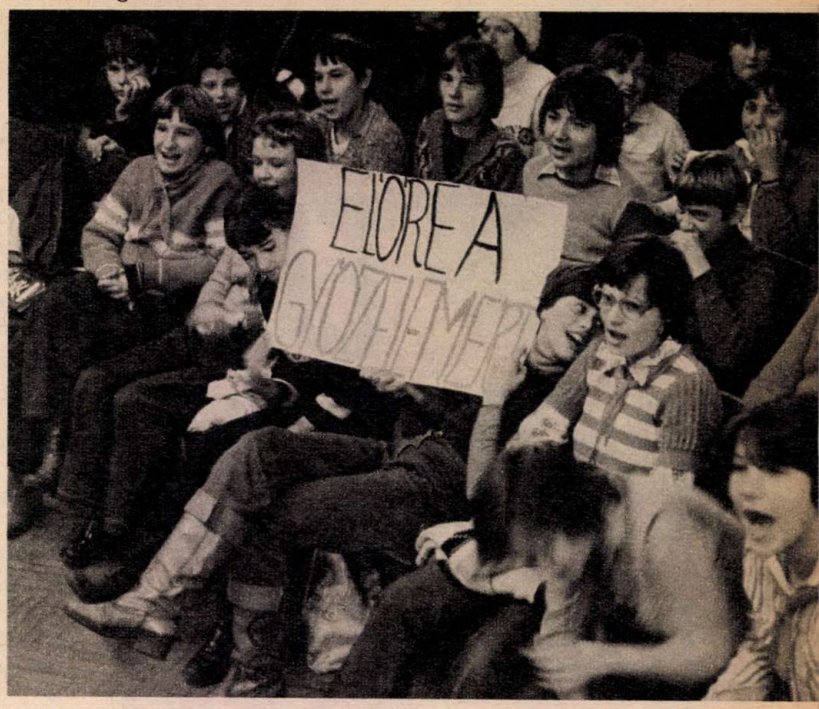

A becsvágy... igen, a becsvágy az, amely arra sarkall, hogy most... most itt az alkalom. Van benned képesség, erő, akarat, egy kis tudást is összegyűjtöttél már. Mutasd meg hát, hogy mit tudsz!

Mennyi izgalom rejlik a versengő, vetélkedő játékban! Nem olyan ez, mint a felelés izgalma. Ahhoz egy icipici félelem is járul (ki tudja, miért?), ezt az öröm és a remény táplálja: neked győznöd kell, neked győznöd kell!

Furcsa érzés ez a becsvágy. A legjobb barátodat is le akarod győzni a nemes versengésben. S ha ő az ügyesebb, a jó barát, családást érzel ugyan egy pillanatra, talán még a sírás is fojtogat, de azután felülkerekedik benned a jobbik „én" — hiszen ez csak játék volt. A játékban a győztes mellett vesztesnek is kell lenni. Ha nem sikerült most, sikerül majd legközelebb. Csak azért is! A becsvágy — ha te is úgy akarod — nem sarkallhat bosszúvágyra. Mert az már nem játék, nincs benne öröm és jó érzés. Mit is mondott évezredekkel ezelőtt egy híres perzsa tudós? „Ha az ellenfeled bölcsebb és ügyesebb nálad, ne keseregj, ne duzzogj, hanem örülj neki, mert csak ez az öröm ösztönözhet téged is nagyobb bölcsességre, ügyességre."

Ki tudja a legrövidebb idő alatt magára ölteni a bányamentők ruháját?

Január, február a nemes versengések, a játékos vetélkedők időszaka. Talán nincs is olyan gyerek, aki mostanában ne lenne részese ennek a borzongatóan izgalmas, de azért mégis örömteli perceknek, félóráknak, óráknak. Képeink azt bizonyítják, hogy egyesek már át is estek a „tűzkeresztségen". Az Országos Pályaválasztási Intézet és a Gyermekrádió „Mesterségünk címere" című pályaválasztási vetélkedője már lezajlott. (Meghallgathattátok a rádióban.) Az egyik versenyző mondta ezt: „Nagyon izgalmas volt, a homlokom is gyöngyözött. De ha most, azonnal újra kellene kezdeni, állnék elébe. Csudajó versengeni!".

Ugye, ti is mindannyian ezt mondjátok?

Fülcki János
Fotó: Gámán Gábor

15

GERŐ JÁNOS:

EGY NYOMOZÁS TÖRTÉNETE

A régészek honfoglalás kori település maradványaira bukkantak a kis falu határában. Még az ősz beállta előtt szeretnék feltárni a múlt nagy kincsét, de nem kapnak segédmunkást az ásatáshoz. Bihari Gyula régész professzor elfogadja a gyerekek segítségét, akik nagyon boldogok, hiszen az ásatás izgalmas kalandot ígér. Pedig még nem is sejtik, hogy egy ember a faluból, velük egy időben, egyéni akcióba kezd, barbár módon túrja szét a lelőhelyet, és eltulajdonítja az ott talált kincset.

Nem sokáig maradnak nála az aranytárgyak, a tolvajtól is ellopják. Csikesz Zsolt megdöbbenten veszi tudomásul, hogy az unokabátyja, Béla lopakodott be Peszéri lakásába. Zsolt szól az édesapjának, aztán a rendőrségnek, sőt, Zsolt a barátaival együtt „Columbo-szerepet" vállal.

Csikesz Béla a kincset egy holland „műkincsgyűjtőnek" akarja eladni. Úgy tervezik, hogy egy hét múlva megkötik az üzletet.

Ám a rendőrség is tervez. A tolvaj körül egyre szorosabbra zárul a kör.

Másnap reggel a nyomozóhadnagy először a gyakornoknőt kereste meg a szállásán. Megvárta, amíg a gyerekek elrohannak az iskolába — mert késő estig, és már most kora reggel is nála voltak —, csak utána kopogtatott be hozzá:

— Balogh Gyöngyvér? — kérdezte a fekete hajú, csinos fiatal nőtől.

— Igen.

— Én meg a rendőrségtől: Sándor Imre, hadnagy.

— Éppen magát akartam megkeresni — közölte Gyöngyvér.

— Akkor jókor érkeztem. Hol beszélgethetnénk?

Gyöngyös egy székre mutatott:

— Itt. És, ha nem ivott még kávét, szívesen megkínálom.

— Köszönöm, elfogadom — felelte a nyomozó. — A gyerekek már bizonyára felvilágosították, miről van szó. Én azt kérdezem mindenekelőtt: milyen fiúnak tartja ezt a Csikesz Zsoltot?

— Kiváló jellemű gyereknek.

— Ez alighanem igaz. Van azonban egy kérdés. A fantáziája nem túlságosan élénk?

Gyöngyös abban a pillanatban vágta rá:

— A legreálisabb gondolkodású fiúnak ismertem meg.

Sándor Imre megitta a kávét, utána töprengve ejtette ki a szavakat:

— Hallgassa végig ezt a feltételezést, nem árt, ha megismeri... Nekünk ugyanis mindenre gondolnunk kell... A gyerekek itt segítettek maguknak lelkesen, és mindenféle kincsről, aranyról, nagy leletekről álmodoztak. Ezen az isten háta mögötti helyen azután egyszerre az érdeklődés középpontjába kerültek. Az újságok, a televízió hirdette a nevüket. Ez a népszerűség megzavarhatta őket. Még nagyobb tettet akartak elkövetni. Esetleg kitalálás árán. Ez az egyik, ezzel számolni kell. A másik: Zsolt már nagyfiú. Maguk ott dolgoztak együtt, mindennap találkoztak. Tudjuk, milyen pimaszul viselkedett magával ez a Csikesz Béla, a fiúnak éppen az unokabátyja. Ez felháborította. Maga rendkívül csinos — ezt nem csupán mint rendőr mondom —, elképzelhető, hogy a fiú szerelmes lett magába. Olyan kamasz szerelem, érti? Ez az érzés csak növelhette a gyűlöletét az unokabátyjával szemben.

Gyöngyvér nem bírta tovább, kirobbant belőle a kacagás:

— Zsolt belém? Neki ott van Gizi.

Sándor Imre elég bamba képpel nézett rá:

— Miféle Gizi?

Gyöngyvér már mondta is:

— Szintén az ásatásról. Ha látta volna, milyen bűbájosak voltak. Egy nap egyszer, ha megérintették egymás kezét. De mindig együtt jöttek, együtt ebédeltek, fürödtek és mentek haza. Az állomáson ők fogadtak tegnap engem...

Sándor Imre gondterhelten kérte:

— Segítsen nekünk! Feleljen. Elképzelhető, amit a gyerekek állítanak? Az ő feltételezésük szerint Peszéri Károly emelt volna el valami értékes tárgyat, vagy tárgyakat az ásatásról. Erről szerzett tudomást Csikesz Béla, ezért tört be hozzá. Minden ezen a feltevésen fordul meg. Igaz lehet, vagy a gyerekek felzaklatott fantáziája találta ki?

Gyöngyvér kis ideig gondolkodott.

— Nézze, sok minden elképzelhető — kezdte óvatosan. — A professzor úr feltételezése valóban az volt, hogy erről a helyről még kerülhet elő aranytárgy. De azt is feltételeztük, hogy esetleg a fejedelem feleségének a sírjában találjuk majd meg a még hiányzókat: tálcát, kancsót, valami ilyesmiket.

Sándor Imre újra kérdezett:

— Semmi gyanúsra nem emlékszik?

— Egyetlen ilyen mozzanatra emlékszem, amikor Peszéri bácsi éppen azt a halmos sírt csúnyán helybenhagyta. Akkor a professzor úr nagyon összeszidta. Pedig ő nem szokott veszekedni.

— Mit ért helybenhagyás alatt?

— Szakszerűtlenül tovább bontotta a sírt. Összevissza dobálta a maradványokat, gödröt csinált, a kapájával meg egész csatateret hagyott maga mögött.

— Elképzelhető, hogy éppen akkor jutott birtokába a kincs?

Gyöngyvér hosszas töprengés után válaszolt:

— El. Éppen akkor nem voltunk a közelében...

— Ilyen megvilágításban feltételezhető Csikesz Zsolt igaza.

— Igen.

— Tudja, mi a baj? — kérdezte a hadnagy, és mindjárt felelt rá: — Az, hogy semmiféle bizonyítékkal nem rendelkezünk.

Visszafelé jövet nem akart bemenni az iskolába, de aztán úgy határozott, hogy nem halasztja az ügyet. Előbb Zsolt, majd az unokabátyja. Éppen az első szünetre csengettek, amikor befordult a kapun. Egy pillanat alatt megtelt az udvar, a folyosó lányokkal, fiúkkal. Zsibongásuk betöltötte az egész környéket. Az idegent természetesen mindjárt felismerték, elvégre ki ne hallott volna a nyomozásról. A zsongás kisebb lett, s amikor Bajnok István, az iskola igazgatója is előkerült, még kisebb.

GÖRÖG JÚLIA RAJZA

— Sándor Imre vagyok, rendőrnyomozó — kezdte a hadnagy.

— Bajnok István! — felelte az igazgató. — Mivel szolgálhatok?

— Kérem, engedje el kevés időre Csikesz Zsoltot. Talán segíthet nekem. Bizonyára tudja, milyen ügyben.

— Természetesen — mondta az igazgató.

A hadnagy, mint megrögzött agglegény, nem tudta, miképpen viselkedjen a fiúval. Még nem felnőtt, de mégis komoly emberkének látszik. Mit lehet itt csinálni? Az első kihallgatáskor talán más hangot üthetett volna meg vele szemben. Milyet? Most megpróbálkozott eggyel.

— Nézd — mondta, amikor már elhagyták az iskolát —, én azt hiszem, hogy te mindenben igazat mondtál. Hiszem. Ez kevés. Bizonyítani kellene a tolvajok gazemberségét. Ez nem megy. Nagyon kérlek, amit most hallasz, ne mondd el senkinek. És most úgy közlök veled mindent, mintha kollégák lennénk. Az unokabátyádat Pesten megfigyelték, apád bejelentésére. Semmi gyanús mozzanat. A kihallgatáskor pontosan ugyanazt mondta amit a követői leírtak. Peszéri tagad. Az unokabátyádat megmotoztuk, a csomagját átvizsgáltuk, és sehol semmi. Ezért kérlek arra, még egyszer mondj el mindent arról az estéről, amikor felfedezted a dolgot. Gondold végig, hátha valami elkerülte a figyelmedet.

Zsolt újra felidézte képzeletében azokat az órákat, újra elsorolta az eseményeket, percről percre. De semmi olyat nem tudott mondani, ami előbbre vitte volna az ügyet. A hadnagy kérdezett, ő készségesen válaszolt és mégsem jutottak előbbre.

(Folytatjuk)

ILLISZ LÁSZLÓ:

A TÉLI PARK

Lassan vánszorgó,
Nehéz, hideg napok.
Fázó madarak,
S behavazott padok.

Ha elmész mellette,
Hidegen tekint rád.
Mit mondhatna neked
A fázós, rideg világ?

De ha megállsz,
S mélyen belenézel,
Megtelik a szíved
Csengő jég-zenével.

Nem olyan ez még, mint
A Tavasz sóhaja,
Kemény jégmuzsika,
Az alvó világ dala.

Zenél a téli park,
Szebben, mint valaha,
Nekem így zenélni
Nem fog többé soha.

Születésnapra írtuk ezt a cikket. Egy kedves, mókás kisegér 50. születésnapjára. Miki meghódította a világot, Olaszországban Topolinonak hívják, Franciaországban Michel Sourisnak, Japánban Miki Mauzunak, Mexikóban Ratón Mickey-nek, Finnországban Mikki Hiireinek... Nálunk egyszerűen csak Mikiegér.

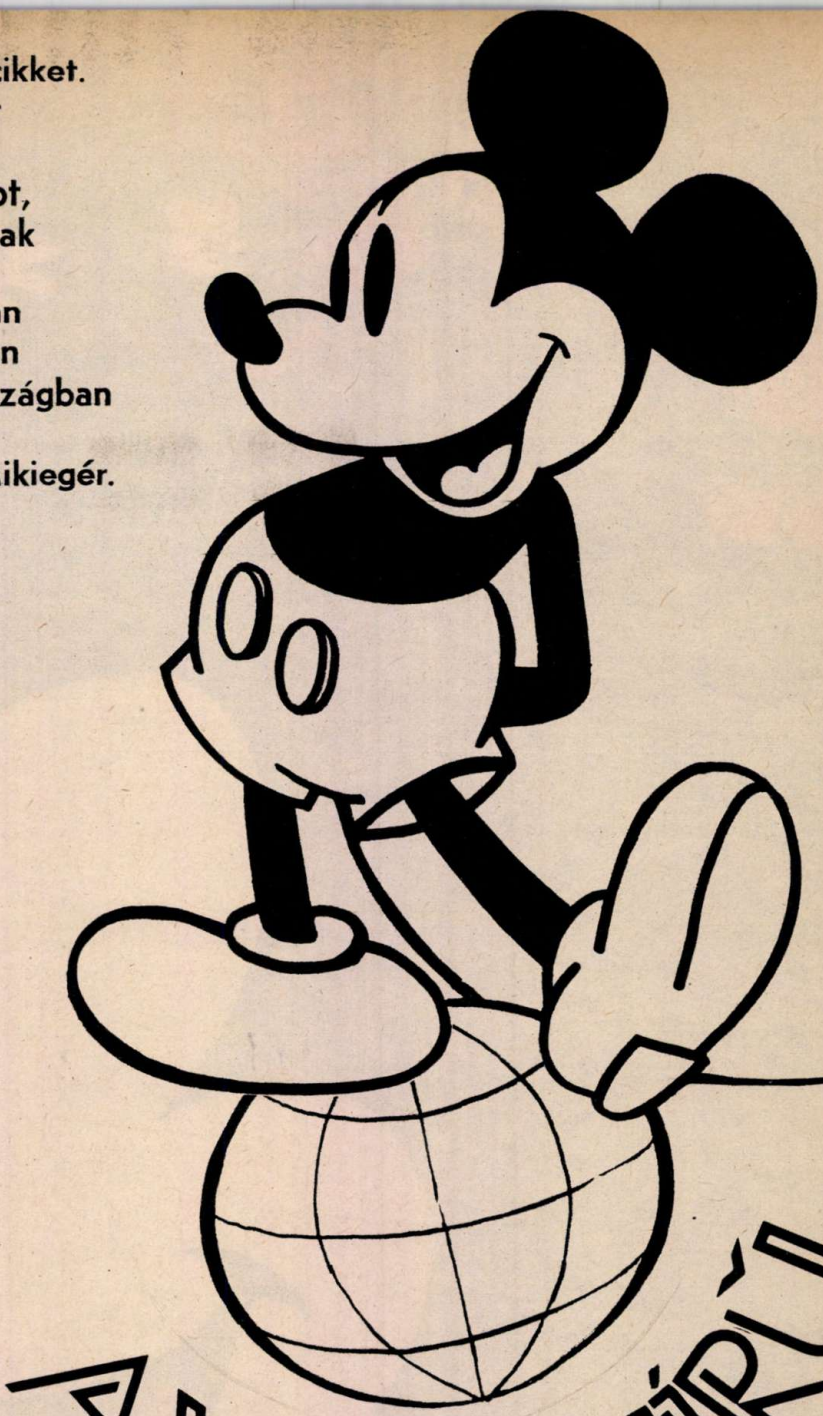

A VILÁGHÍRŰ EGÉR

Az egér elődje egy Oswald névre hallgató nyúl volt, ám ez a nyúl egyszerűen csak híres volt, nem — világhírű. Ez a tény pedig egyáltalán nem hanyagolható el ott, ahol sok-sok rajzolónak a megélhetését biztosítják a rajzos figurák. Walter Elias Disneynek — aki a hollywoodi rajzfilmstúdiót vezette, már akkor is — sok gondot okozott ez a nyúl. Nemcsak azért, mert Oswald valahogyan képtelen volt gyors világhírre szert tenni, hanem azért is, mert a kenyéradó gazda, egy bizonyos Mintz nevű vállalkozó, kerek-perec kijelentette, hogy Oswald többé nem kell neki. Vagy hoz valami új „bomba" állatot Walter Disney, vagy nincs további szerződés.

LEGYEN MORTIMER

Törhette a fejét a fiatal rajzolóművész: `mi legyen az új figura? Tehén? Ló? Szamár? Kutya? Macska? Netán egér?

— Ugyan már, egér?! A lányok csak a nevét hallják és már sikítva ugranak föl a székre — mondta Walt Disney felesége, Lillian.

— Az a lányok baja. Az egér szerintem egy kis ugra-bugra bohóc, gondold csak el, milyen kedves az arca, a gombszeme... Mortimer legyen a neve!

És már tervezte is magában a figurát, gondolatban már le is rajzolta.

Hanem a valóságban sehogyse tudta úgy lerajzolni, ahogyan a képzelete megteremtette.

AZ ESZEVESZETT PILÓTA

— Segíts nekem! — mondta a barátjának, Ub Iwkers rajzolónak és elvonultak egy rejtekhelyre. Attól féltek ugyanis, hogy valaki meghallja az ötletüket és esetleg hamarabb megrajzolja, mint ők. Alig múlt el egy hét, elkészült az első egér-film.

Az egér pilótának öltözve robogott a fellegekben, és mindenféle hajmeresztő kalandba keveredett. Az alkotóknak nagyon tetszett a

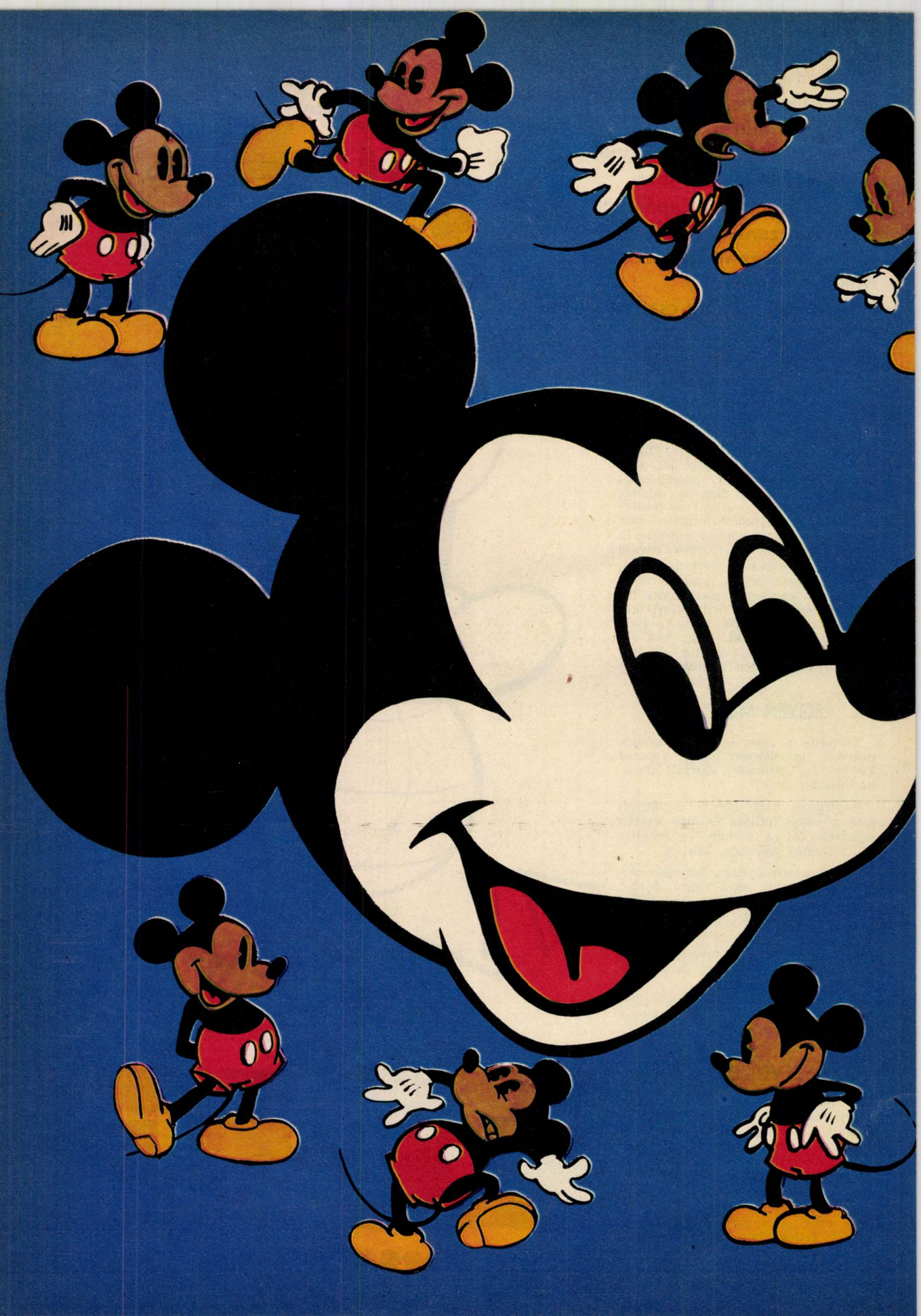

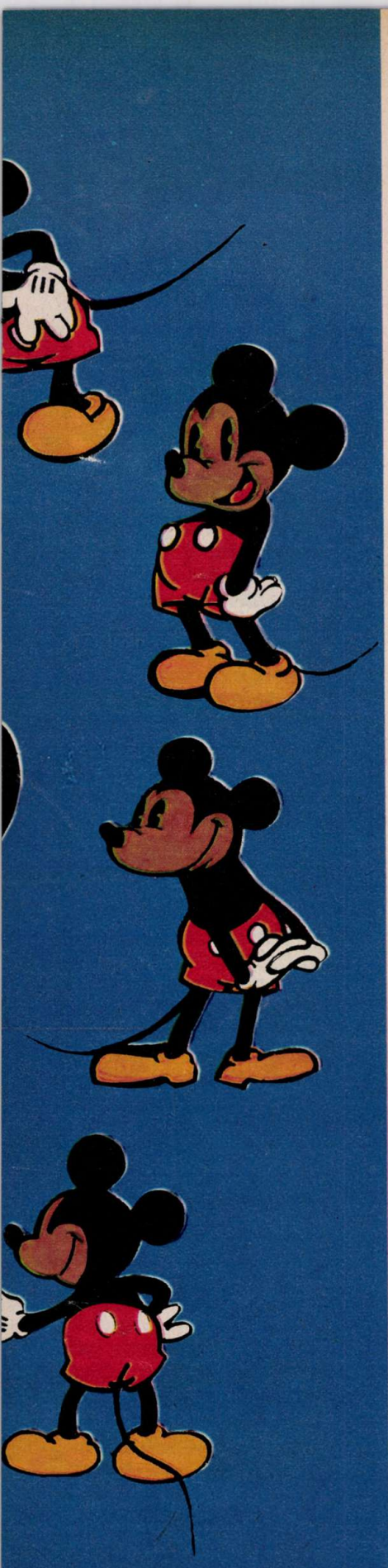

Miki a japánokat is elbűvölte. Kedves párjával, Minnie-vel együtt

A VILÁG-HÍRŰ EGÉR

film, csak a neve nem illett hozzá, így hát az egér a valóságban nem a komolynak tűnő Mortimer, hanem a mókás-játékos Miki nevet kapta.

Kínálgatták a filmet jobbra-balra. Egér? Kinek kell? Walter és Ub nem csüggedtek. Készítettek még egy filmet, amelyben Miki hajósinas a Willie nevű gőzhajón, és sok-sok arcfintort csinál, szemtelenül viselkedik a kalandok során. Talán a rajzolók így fejezték ki bírálatukat, dühüket, elégedetlenségüket a figura meg nem értése miatt. Ub Iwkers az utolsó dollárját adta rá, hogy hangosfilm legyen a Willie gőzhajó.

MIKI, A SZUPERSZTÁR

New Yorkban egy mozitulajdonos megkönyörült az alkotókon és megengedte, hogy a főműsor mellett kísérőfilmként bemutassák a Willie gőzhajót.

Ezen az estén Miki egér Amerika szupersztárja lett, Walt Disney és Ub Iwkers alig mert hinni a saját fülének. Tombolt, nevetett, tapsolt a közönség. És ez így ment estéről estére. Az újságok azt írták, hogy ez az igazi szórakozás.

Walter Disney rajzfilmstúdiója pedig új életet kezdett. Tucatjával készültek a Miki-filmek és 15 nyelvre fordították a képregényfolytatásokat. Alkotóik dúsgazdagok lettek. Miki társakat is követelt magának, így született meg Minnie, az egérlány, Donald, a kacsa, Plutó, a kutya és még egy sor mesebeli figura. A nyúl is visszatérhetett.

TÖBBET ÉSSZEL...

Mikinek egér szerepe nem volt soha. Varázsló, bádogos, tűzoltó vagy farmer... Minden. A legnagyobb, legbiztosabb fegyvere a ravaszság. Ésszel jár túl azok eszén, akik tisztességtelen úton járnak. Miki nem valami hősként, hanem csetlő-botló módon vereksz ki a maga igazát. Talán éppen ezért szerette meg a világ. Mi emberek is csetlünk-botlunk, miközben el akarunk érni valamilyen célt. Mikibe tehát mi, az emberek bújtunk bele. Csak egyetlen ember nem szerette: Hitler. Azt mondta rá, hogy akadékoskodó állat. Az élet humora, hogy amikor a II. világháborúban az amerikai csapatok partraszálltak a fasiszták ellen a normandiai partokon, a hadművelet fedőneve „Mikiegér" volt.

A PÉNZ HATALMÁBAN

Miközben gratulálunk a világhírű egérnek, hogy 50 éven át képes az embereknek nevetést, örömet adni, én egy kicsit sajnálom. Azért, hogy kénytelen volt kilépni a képregények, filmek izgalmas, kalandos világából. Műanyagból, kaucsukból, porcelánból, üvegből is készítik már... A pénzhajsza Mikit a giccsvilágba is beparancsolta. Disneylandnek, a kaliforniai különleges vidámparknak Miki a legkedveltebb figurája.

Műanyagból is kedves, bolondos figura, de az emberek milliói a rajzolt Mikit szeretik igazán.

Éljen sokáig! **Szigeti Piroska**

A világ minden táján élnek gyerekek. Jó lenne, ha az újesztendőben a felnőttek is jobban figyelnének rájuk!

A NAPTÁR TERVEZŐ

Egy kislány a nemzetközi gyermekév tiszteletére készített egy rajzot. Meglátta ezt Ébner Ferenc, a Magyar Vöröskereszt munkatársa, és támad egy ötlete. A gondolatot tett követte: a Magyar Vöröskereszt 1979. évi kártyanaptárát ennek a kislánynak a rajza díszíti. Kétszázezer példányban.

A történet dióhéjban csupán ennyi, ám a kurta, száraz mondatok mögött a főszereplő: a dunaharaszti I. számú Általános Iskola nyolcadik „a" osztályának tanulója rejlik. Így betű szerint, mert Julianát nehéz szóra bírni. Osztálytársai, tanárai mondják róla, hogy csendes, szerény, nagyon jó tanuló, csupán a testnevelés a „gyengéje". Rendkívül tehetséges rajzoló, társainak szívesen segít, és arra törekszik, hogy az összes tantárgyból a maximumot nyújtsa. Képzőművészeti szakközépiskolában szeretne továbbtanulni, s hogy ez a terve valóra váljon, lelkesen forgatja a körzőt, színes tollal, ceruzával „szántja" a papírt, és az agyagot is jól kezeli.

Julianna jól sikerült alkotása, a mosolygó, földgömb hasú fiú, a nemzetközi gyermekévben boldog új esztendőt kíván.

Julianna szeret embereket, gyerekeket rajzolni, ám a mértanórán a körző szab határt a fantáziának

ÉN ADNI SZERETNÉK

JANI ILDIKÓ

Szépen beszél a gyerekekről. És nagyon őszintén. Nem előre megfogalmazott mondatokat sorakoztat egymás mellé – saját élményeit sorolja.

Legutóbb a rádióban Erich Knight világhírű regényének főszereplőjeként mutatkozott be – Lassie-t, a skót juhászkutyát alakította... S, hogy számára nem volt idegen életre kelteni Lassiet, mindazok tudják, akik meghallgatták az adást.

– A rádiózás arcnélküli műtaj...

– Sokan mondják, így nehezebb népszerűvé válni. Én úgy gondolom, hogy ha egy színész elkötelezi magát, mindegy, hogy arcával, mozdulataival, vagy éppen hangjával szerez örömet. Én adni szeretnék, és örömet szerezni azoknak, akik várakozással ülnek a rádió elé.

– Mennyi energiát fordít a feladatok megoldására?

– Ha kézbe veszek egy könyvet, novellát, vagy rádiójátékot, az izgat: vajon mi az, ami elindítja bennem a szükséges gondolatsort? Átélem-e a mondatokat, vagy csak a hangomra, felolvasásomra van szükség? Így van ez mindennel. Legyen az színház, televízió, vagy rádió – a feladatot szeretem. Töprengek, kínlódom, előveszem, félredobom, majd újra átlapozom azt, amit játszanom kell. Szeretek keményen dolgozni azért, hogy jól alakítsam a hőseimet...

D. Zs.

Fotó: Gaál Zoltán

KEDVES
ISMERŐS

PAJTÁS

TÍZ CSOMÓVAL

Ha ilyesféle vezényszóval találkozol egy régebbi korban játszódó kalandos regényben, talán meg sem ütközöl rajta. Az sem bosszant különösebben, ha a távolságot tengeri mérföldben adja meg a szerző. Amennyiben pedig zárójelben azt is közli, hogy 1 tengeri mérföld az 1853 méter és hogy 1 csomó/óra = 1,85 km/óra, az olvasó megvonja a vállát és tovább olvas. Ugyan, mit is kezdene ezekkel az adatokkal? A kalandregény nem mateklecke! Mindazonáltal nem kell ennek a fura mértékrendszernek örökké rejtélyként lapulnia a regények sorai között.

Kezdjük a csomóval, amiről ugye minden épeszű embernek kötél jut eszébe, rajta a boggal. Nos, ha valóban ez jut eszedbe, akkor mindjárt ki is találtad mi az a csomó, amivel hajdanán a vitorlás tengeri hajók sebességét mérték. Persze, kellett még hozzá más is. Jókora orsó amelyre a csomókkal ellátott zsinórt rátekerték, homokóra, amellyel az időt mérték.

A log

A log angol szó; azt jelenti — tuskó. Holott mindenhez inkább hasonlított, mint tuskóhoz. Fatábla volt, amelyet mintha másfél centi vastag, 20 centi sugarú kör alakú deszkából vágtak volna ki. Magyarán körcikk volt. Az ívelt oldalára ólomszegélyt szegeltek, olyan súlyút, hogy a tábla elsüllyedjen a vízben, de csak annyira, hogy a csúcsa egy kicsit kiálljon. Ha tehát a logtáblát bedobták a vízbe, az szépen, jól láthatóan egyhelyben lebegett.

A középkorban — amikor a házak falain is ott ütöttek ablakot, ahol éppen eszükbe jutott — a tengeren is megelégedtek annyival, amennyit a kapitány mondott. Vagy eltalálta a hajó sebességét, vagy sem. Azok a nehézkes teknők, amelyek azokban az évszázadokban bukdácsoltak a partközeli vizeken, lassan, vagy még lassabban közlekedtek. Hanem amikor a hajóépítők is, a tengerészek is egyre többet tudtak és a hajók már gyorsan siklottak a vízen, akkor már pontosabb menetadatokra volt szükség. Akkor jöttek rá, hogy a tengeren is lehet mérni a sebességet, akár a folyókon. Ott a parton álló tárgyakhoz lehet viszonyítani a hajó mozgását. A nyílt tengeren ez nem lehetséges.

Bedobtak hát egy tuskót a vízbe, és megmérték, mennyi idő alatt hajóznak el mellette. A hajó hosszából, vagyis a megtett útból és az időből, amely alatt az utat megtették, nem volt nehéz kiszámítani a hajó sebességét. Ez persze kezdetleges eljárás volt, és nem elég pontos. És csak a lassú járatú hajóknál használhatták. A gyors járatú hajó olyan hamar otthagyta a tuskót, hogy alig csorgott le egy kis homok a fölső üvegtartályból az alsóba. Akkor találták föl azt a tuskót, amely már nem tuskó.

A szögperc

A zsinórt három ponton rögzítették a loghoz. Aztán három matróz a tatra állt az egész fölszereléssel. Az egyik fogta a homokórát. A másik tartotta két kezével az orsón átdugott tengelyt, hogy az orsó pöröghessen és akadálytalanul ereszthesse a zsinórt. A harmadik pedig fogta a logot és bedobta a vízbe. Lehetőleg jó messze a hajó mögé, majd lazán összecsukott markán keresztül engedte a zsinórt. Amikor 60 méternyire voltak, érezte a matróz, hogy megjelent az első csomó. Akkor intett a harmadiknak, aki megfordította a homokórát. És mindig, amikor a tenyerén keresztülhaladt egy csomó, hangosan számlálta őket. Tartott ez addig, amíg a homokórán le nem folyt a homok, vagyis fél perc el nem telt. Mivel pedig két csomó között 14 méter 62 centiméter volt a távolság, kiderült, hogy a hajó hány csomónyi, vagyis óránként hány tengeri mérföldnyi sebességgel halad.

Egyáltalán mire jó a tengeri mérföld? Miért nem használták a jó öreg kilométert, vagy ha évszázadokkal ezelőtt nem volt még meg, akkor miért van még ma is létjogosultsága az ilyen lehetetlen mértékegységnek? (1 tengeri mérföld = 1850 m.)

Mindjárt válaszoljunk is rá: kényszerűségből. Mert könnyű a szárazföldön haladóknak! Szilárd az út, mozdulatlanul állnak a fák és az épületek, mi sem egyszerűbb, mint kiszámítani a sebességet akár a jármű kerekének fordulatszámából is. A tengeren azonban semmi sem szilárd, semmi sem áll egyhelyben, ott nem lehet másképp elképzelni, csak úgy, hogy a Földgolyón haladunk és annak egy bizonyos darabját ennyi és ennyi idő alatt szeljük át. Magyarán: a földgömbre egy kis — láthatatlan — ívet rajzolunk a hajónkkal. Ezt az ívet, vagyis a hajó útját mérjük tengeri mérfölddel, ami viszont... a földgömb valamelyik főkörének egy szögperces ívdarabja. Mindjárt megmagyarázzuk. Mellesleg az ábrán is jól látható, hogyan is szerkeszthető meg a szögperc. Minthogy a szögperc a teljes körívnek $1/360 \cdot 1/60 = 1/21\,600$ része, tehát a Föld kerületének

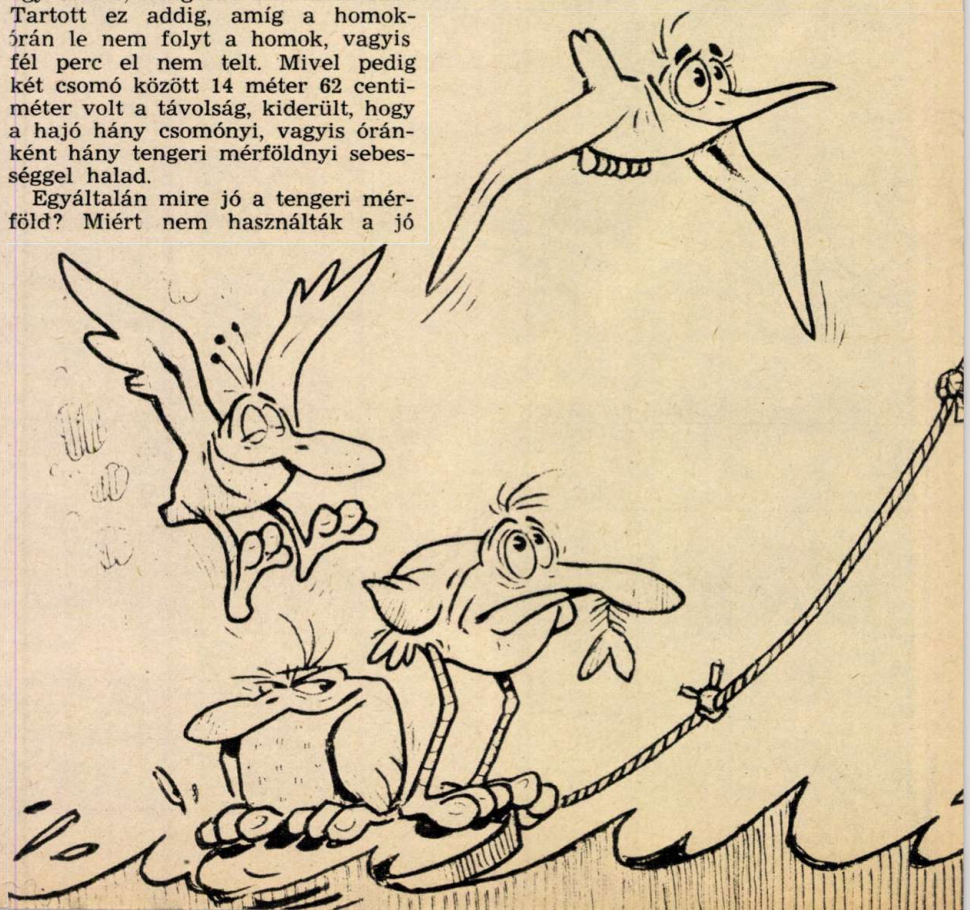

ELŐRE!

21 600-ad része, vagyis 1850 m, azaz 1 tengeri mérföld!

A hajózás 1577 óta, amikor a logot föltalálták, sokat fejlődött, világos, hogy a sebességmérés is. És a hajó fenekén elhelyezett, apró lapátkerékkel ellátott, elektromos áram segítségével mérő és mutatós műszerről azonnal leolvasható a sebesség, de a műszer vízbe nyúló részét még mindig lognak hívják. A technika halad, a kifejezés marad. Ez azonban semmit nem változtat a lényegen: még ennél is továbblépett a sebességmérési technika. Ma már rájöttek, létezik a tengeren is olyan nem mozduló „tárgy", amelyhez viszonyítani lehet a mozgó hajó sebességét. Ez pedig a tengerfenék. És legyen az akármilyen mélyen, az ultrahangok, vagy a rádióhullámok lehatolnak odáig és visszaverődnek. Korszerűvé válik a sebességmérés.

Teknős Péter

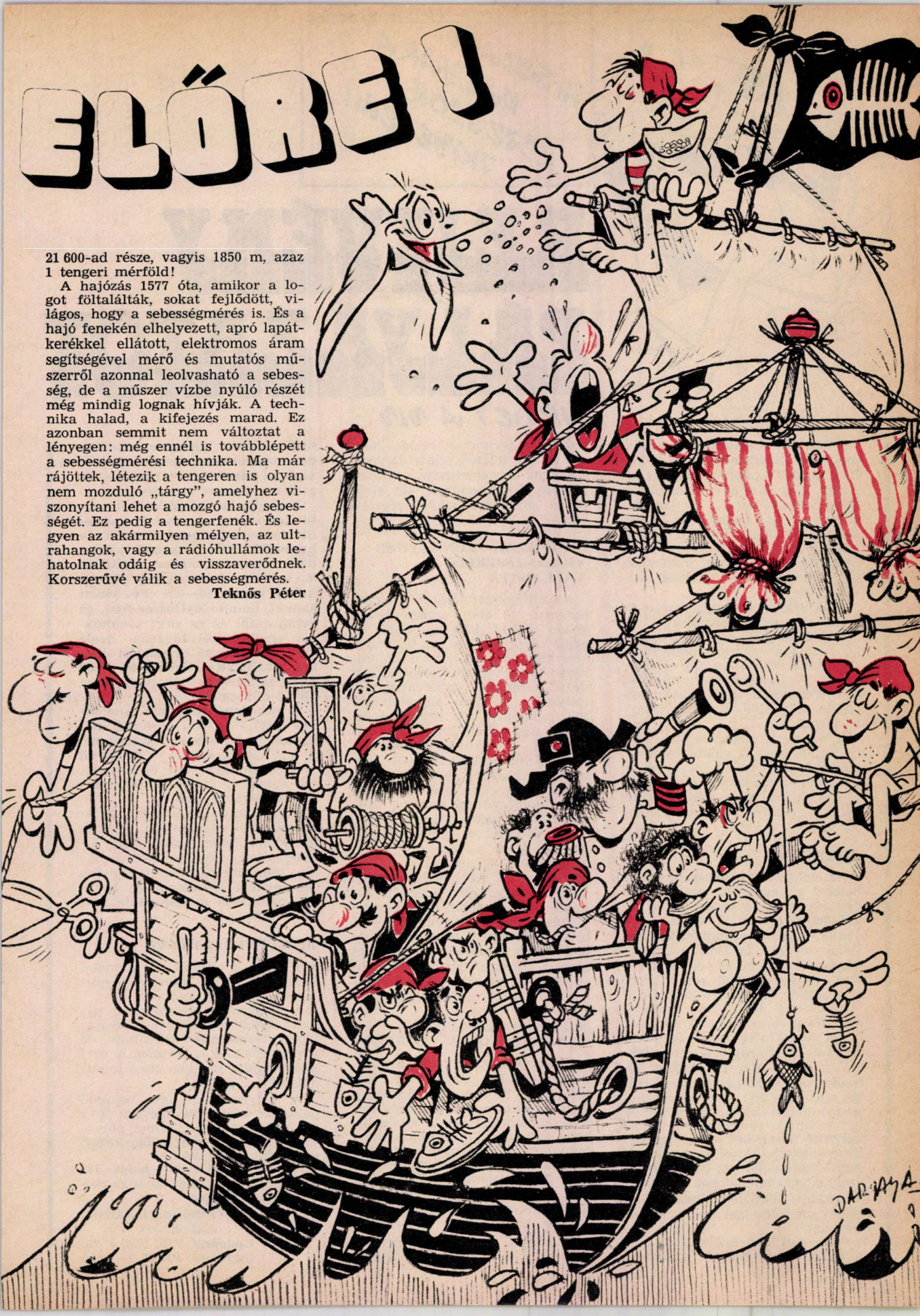

MŰSZAKI PÁLYÁRA KÉSZÜLŐK FIGYELEM!

REJTVÉNY PÁLYÁZATOT

HIRDET A VIV

Műanyag vonalzódat dörzsöld meg papírzsebkendővel és közelítsd apró kis papírszeletekhez ... Aztán közelítsd a vízcsapból kifolyó vízsugárhoz ... Ezután egy műanyag rúd közepén köss fel egy fonalat és függeszd fel. A felfüggesztett rúd egyik végéhez közelíts bőrrel megdörzsölt üvegrudat, majd gyapjúval megdörzsölt műanyag rudat ...

A kísérletek elvégzése során figyeld meg mit tapasztalsz?

A megdörzsölt műanyag vonalzó magához vonzza a papírszeleteket, eltéríti a kiáramló vízsugarakat. A felfüggesztett műanyag rúd üvegrúddal, illetve műanyagrúddal közelítve más-más irányba tér ki.

Kísérleteid tapasztalatai azt mutatják, hogy a különféle anyagokból készült testek szoros érintkezéssel, dörzsöléssel elektromos állapotba hozhatók. Ezek a jelenségek az elektromosság alapjelenségei.

TÖRTÉNET

Az elektromos jelenségeket kezdetben az emberek csak megfigyelték, majd a kísérleteket alkalmazva Edison a villanyizzót, Jedlik Ányos a dinamót, Bláthy, Czipernovszky és Déri a transzformátort találta fel, és ezeket a XIX. század végétől alkalmazzák a gazdaság különböző területein.

Mindössze 40—50 éve, hogy a villanyszerelő szakma a mai kor egyik legtekintélyesebb foglalkozásává vált. Kezdetben e foglalkozás művelői alapszakmaként lakatos, vagy más gépész mesterséget tanultak és „új foglalkozás" megtanulását követően „képezték át" magukat elektromos szakemberekké. E század 40-es éveitől kezdve már előírták, hogy a „villámfelszerelőnek az elektronikai szakmában tanoncokat kell alkalmazni, akiknek legalább 6 elemi végzettséggel kell rendelkeznie."

A kezdeti igénytelenség ma már a múlté. Napjainkban a rohanó műszaki-, technikai fejlődés soksok új követelményszintet igényel. Ezért ma már emeltszintű oktatási igények érvényesülnek, sőt elvárás a középfokú iskolai végzettség is.

AZ ORSZÁG LEGNAGYOBB VILLANYSZERELŐ VÁLLALATA

A Villanyszerelőipari Vállalat csaknem 30 éves múltra tekint vissza. Közel 4000 dolgozója az egész országban, és országhatárokon kívül, a legkülönbözőbb villamos-berendezések kivitelezését végzi. Elsősorban erősáramú szerelésekkel és ipari automatikákkal foglalkozik, de ugyanúgy tevékenységi körébe tartozik a kábel- és szabadvezeték-szerelés, transzformátorállomások és kapcsolóberendezések létesítése, daruszerelések, korszerű térvilágítási berendezések, épület-, középület- és stadionvilágítás szerelések, érintés- és villámvédelmi berendezések kivitelezése is. A különleges technológiai felkészültséget és felszerelést igénylő szerelési munkákat speciális kiképzésű dolgozókból álló szakcsoportok és részlegek végzik. A VIV bicskei előszerelő üzeme sorozatban gyárt különféle lemez- és alumíniumházas elosztó- és kapcsolóberendezéseket. Itt készülnek a mérő- és vezérlőpultok is ...

MILYEN SZAKMÁT TANULHATTOK A VIV-NÉL?

Elsősorban villanyszerelő szakmunkástanulók képzésével foglalkozunk, de a bicskei üzem részéről erősáramú berendezés-szerelő és szerkezetlakatos szakmákban is képzünk ki szakmunkástanulókat. Villanyszerelő és szerkezetlakatos szakmákban elsősorban fiúk jelentkezését várjuk, míg erősáramú berendezés-szerelő szakmára lányok is jelentkezhetnek.

A képzés 3 éves emeltszintű, ami azt jelenti, hogy a jó képességű tanulók továbbtanulhatnak esti szakközépiskolában, és középfokú képesítést nyújtó érettségi bizonyítványt szerezhetnek.

A gyakorlati alapképzés az első két évben az iskolák korszerű tanműhelyeiben történik, a harmadik évtől a tanulók különböző munkahelyeinken sajátítják el szakmai ismereteiket. A tanulók havi 160—660 Ft között kapnak tanulmányi ösztöndíjat, az évfolyamtól és az elért tanulmányi eredménytől függően. Azok, akik tanulmányi szerződést kötnek a vállalattal, további havi 250 Ft-ot, a szerkezetlakatosok havi 500 Ft-ot kapnak.

A hazajárni nem tudó tanulóknak havi 70 Ft-ért korszerű kollégiumi elhelyezést biztosítunk. A VIV adagonként 1,— Ft-ért ad ebédet tanulói részére és ingyenesen munkaruhával és kéziszerszámokkal látja el őket.

A vállalat dolgozói meg vannak elégedve jövedelmükkel, élet- és munkakörülményeikkel annak ellenére, hogy sok esetben a változó munkahelyi jelleg mostohább viszonyokat is jelent. **A kezdő szakmunkások átlagkeresete havi 2400—2600,— Ft.**

REJTVÉNYPÁLYÁZAT

A VIV a Pajtás 3. számától kezdve 3 héten keresztül rejtvénypályáztot hirdet.

A pályázaton elsősorban a pályaválasztás előtt álló 7—8. osztályosok részvételére számítunk, de jelentkezhetnek a jelenleg 6. osztályt végzők is, akik most tanulnak először fizikát.

A helyes megfejtést beküldő pályázók között fordulóként 5—5 tárgyjutalmat, mindháromf pályázatot helyesen megfejtők között egy fődíjat sorsolunk ki.

Figyeld a Pajtás 1979. január 18-án megjelenő számát, ahol az első rejtvényt közöljük.

Villanyszerelőipari Vállalat szakoktatás
Budapest VII., Síp u. 23.
Budapest, Pf. 67. — 1400

1. Leggyakoribb emlősállatunk, a tágas térséget kedveli
2. Nagyon sokat szeret és tud is aludni
3. Elsősorban éjszaka jár a tápláléka után
4. Fák alatt, kamrák mélyén egyaránt otthon van, főképp ősszel találkozhatunk vele
5. Nagy tengerjáró, de „csatornatöltéknek" is nevezhetnénk

1

2

3

4

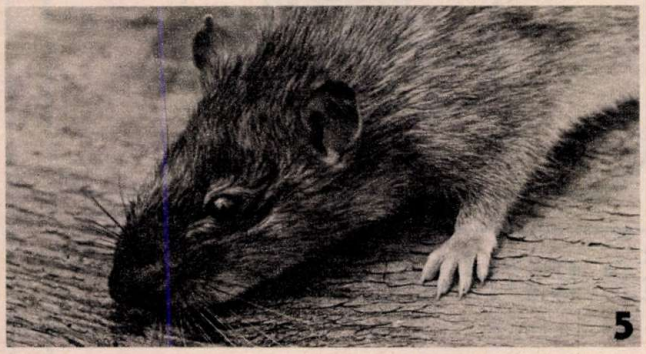
5

FELE-FELE

Az **Állatvilág** című színes zoológiai magazinnal közös rejtvénysorozatunk első részében különböző emlősállatokat kell felismernetek. A fényképeken azonban, amint azt látjátok, csak a fejüket közöltük. Amelyiknek itt a feje, annak az Állatvilág januári számában találjátok a farkát. Ezek együtt, és az az egy-egy mondat, amit a kérdéses állatfajtáról jellemzésképpen mindkét lapban írunk – adhatják meg a helyes megoldást.

Persze azért nektek is törni kell a fejeteket. Bár az élővilág órákon egész biztosan beszélgettetek róluk. (Az Állatvilág című lapot megvásárolhatjátok, vagy a könyvtárak, úttörőházak folyóirattárában megnézhetitek.)

A megfejtéseket január 25-ig küldjétek be az Állatvilág szerkesztőségébe. Pontos címe: Budapest, Radnóti Miklós utca 15/a. 1137.

Lehetőleg postai levelezőlapra írjátok rá az öt emlősállat nevét. **A legügyesebb megfejtők értékes díjakat és könyvutalványokat kapnak.**

A BUDAPRINT PÁLYÁZAT NYERTESEI

I. FORDULÓ: Holló Gábor, Jászfényszaru; Kovács László, Recsk; Kovács László, Sajószentpéter; Kónya László, Lovasberény; Medgyes József, Cegléd; Nagy Sándor, Debrecen; Siska András, Kesztölc; Strobán Róbert, Baja; Tőzsér József, Darvas; Bicsák Erika, Szemenyecsörnye; Buzási Anna, Budapest; Bíró Erika, Ponogszentpál; Göbölyös Piroska, Alsószentiván; Kovács Zsuzsanna, Székesfehérvár; Májer Ilona, Balmazújváros; Mohai Veronika, Balatonlelle; Molnár Erika, Nagysáp; Maráz Erika, Debrecen; Paloics Andrea, Pusztavám; Selmeczi Judit, Hajdúszoboszló; Sági Ágnes, Kemence.

II. FORDULÓ: Jászberényi Attila, Pilisvörösvár; Kui Márta, Sajólád; Végh Mónika, Dunakeszi; Bognár Tamás, Fertőd; Fróna György, Mezőcsát; Geisz Mihály, Cikó; Gyurján István, Kiskőrös; Bényei Anna, Buj; Fehér Katalin, Nagyréde; Kálmán Katalin, Csabrendek; Kiss Erika, Heves; Szilágyi Erzsébet, Ócsa; Tallós Ágnes, Sárvár; Bandula Ilona, Jánkmajtis; Csőke Csilla, Újszentmargita; Gárdonyi Edit, Dég; Gera Györgyi, Hidas; Kuti Erika, Nagylak; Csikós Zoltán, Tápióbicske; Májzer József, Soltvadkert.

III. FORDULÓ: Pataki Tibor, Mosonszolnok; Hódi Anikó, Szeged; Kukkonka Julianna, Budapest; Maza Györgyi, Kaposfüred; Pankotai Mária, Nyírmeggyes; Vereckei Erzsébet, Nyírparasznya; Szabó Ágnes, Budapest; Farkas Ervin, Bodajk; Jeremiás István, Dávod; Kiss László, Tiszavasvári; Bárányos Jolán, Alcsutdoboz; Szotár Katalin, Recsk; Csehi Mária, Garadna; Farkas Adél, Szécsény; Huják Anna, Putnok; Kaposi Mária, Tengőd; Kozma István, Bonyhád; Kiss Jenő, Bihartorda; Maró Csaba, Jászberény; Trizna Pál, Salgótarján;

IV. FORDULÓ: Marton Gábor, Farmos; Csomor Anna, Bönyrétalap; Ihász Andrea, Aka; Kócsák Magdolna, Abaújszántó; Németh Ágnes, Pusztamogyoród; Horváth Erika, Tüskevár; Gömböcz Csaba, Csánig; Gödöllei Károly, Budapest; Pavolek Csaba, Nagykőrös; Kökény Gabriella, Páhi; Pomaházi Júlia, Gyál; Tóth Ilona, Ádánd; Fáth Erzsébet, Bonyhád; Légrádi Jolán, Alsózsolca; Mendege Györgyi, Baracska-Annamajor; Nagy Éva, Szigetszentmiklós, Németh Éva, Zalaszentgrót; Pocsai László, Recsk; Papp Sándor, Kaba; Streitmann György, Jászberény;

A FŐDÍJAT Szatmári Lajos (Rohod, Rákóczi út 8.) nyerte.

A PEST MEGYEI ÁLLAMI ÉPÍTŐIPARI VÁLLALAT

általános iskolát végzett fiúk jelentkezését várja SZAKMUNKÁSTANULÓNAK AZ 1979/80-AS TANÉVRE:

villanyszerelő, vas- és fémszerkezeti lakatos, ácsállványozó, központifűtés-szerelő, kőműves, épületasztalos, üvegező, vasbetonkészítő, tetőfedő-szigetelő, műkőkészítő, bádogos, építőgépszerelő, szobafestő-mázoló, tapétázó, víz- és gázvezeték-szerelő szakmákban.

Vidékiek részére kollégiumi elhelyezésről, teljes ellátásról gondoskodunk.

Jelentkezés: személyesen vagy írásban a vállalat szakoktatási osztályán.

CÍM: 1751 Budapest XXI., Kiss János altb. u. 19–21.

Megközelíthető:
a Boráros tértől gyorsvasúttal a második megálló.

FIÚK!

Jelentkezzetek villanyszerelő tanulónak a

BUDAPESTI ELEKTROMOS MŰVEKNÉL!

Korszerűen felszerelt tanműhellyel várjuk az általános iskolát végzett és a középiskolákban érettségizett fiúkat. Képzés az iskolai végzettségnek megfelelően 3, illetve 2 év, mely idő alatt nemcsak tanulmányi ösztöndíjat, hanem havonta 250 Ft társadalmi ösztöndíjat is adunk.

VIDÉKI TANULÓINK SZÁMÁRA BENTLAKÁSOS TANULÓOTTHONI ELHELYEZÉSRŐL GONDOSKODUNK.

Budapest egyik legszebb sporttelepén sportolási, klubhelyiségünkben szórakozási lehetőség áll rendelkezésre.

Szakmunkásvizsga után kedvező kereseti lehetőséget és szociális ellátást nyújtunk.

MUNKÁSSZÁLLÓNK, BALATONI, DUNAI ÉS HEGYVIDÉKI ÜDÜLŐNK VAN.

Minden második szombat szabad!

JELENTKEZÉSETEKET VÁRJUK!

Mielőtt az iskolai továbbtanulási jelentkezési lapot kitöltitek, személyesen vagy levélben feltétlenül keressétek meg tanműhelyünket az alábbi címen:

1065 Budapest VI., Weiner Leó u. 7.

Telefon: 126-011

BUDAPESTI ELMŰ 1893 ELEKTROMOS MŰVEK 1132. XIII. VÁCI ÚT 72-74.

SZERETED A SZÉP RUHÁKAT?

Textilszakmunkás válhat belőled.

Jelentkezz SZÖVŐ-FONÓ SZAKMUNKÁSTANULÓNAK a Kőbányai Textilnél!
A Kőbányai Textil szerződtet 14–16 éves fiúkat és lányokat

KŐBÁNYAI TEXTIL

790–1050 Ft-ig ösztöndíjat fizetünk, vidékieknek különélési pótlékot adunk, teljes ellátásról, lakásról és munkaruháról gondoskodunk térítésmentesen.

A pályaválasztási lapra ezt a címet írd:
KŐBÁNYAI TEXTILMŰVEK, BUDAPEST, Gyömrői út 90. – 1475

PÁLYAVÁLASZTÓ FIATALOK!

SZAKMUNKÁSTANULÓNAK FELVESZÜNK A KÖVETKEZŐ SZAKMÁKRA:

- **KŐMŰVES,**
- **ÁCS—ÁLLVÁNYOZÓ,**
- **ÉPÜLETASZTALOS,**
- **VILLANYSZERELŐ,**
- **VÍZ- ÉS GÁZSZERELŐ,**
- **KÖZPONTIFŰTÉS-SZERELŐ,**
- **HIDEGBURKOLÓ,**
- **MELEGBURKOLÓ,**
- **ÉPÜLETLAKATOS,**
- **SZOBAFESTŐ—MÁZOLÓ.**

Tanulónak jelentkezhetnek azok a fiatalok, akik a 14—17. életévüket 1979-ben betöltik, és az általános iskolát elvégezték, illetve akik jelenleg a 8. osztály tanulói. Vidékieknek a tanulmányi időre tanulóotthonról, teljes ellátásról, tanulmányi időszakban szakképzett nevelőtanárok felügyeletéről és segítségéről gondoskodunk.

Rendszeres és kedvezményes hazautazás, munkaruha, nyereségrészesedés, társadalmi ösztöndíj, különböző sportolási, kulturálódási lehetőségek vehetők igénybe. Kőműves, ács-állványozó, központifűtés-szerelő, víz- és gázszerelő szakmákban havonta az alapösztöndíjon kívül 250 Ft kiegészítést adunk.

Személyes és levélbeni érdeklődésre részletesen válaszolunk.

PONTOS CÍMÜNK:
Fővárosi 3. sz. Építőipari Vállalat, Budapest XIII., Lehel út 10/A.
Szakoktatási csoport
Telefon: 409-545.

KEDVES FIÚK, LÁNYOK!

Tanuljatok húsfeldolgozó szakmát a BUDAPESTI HÚSIPARI VÁLLALATNÁL!
A vállalat szeretettel várja az általános iskolát végzett fiatalok jelentkezését szakmunkástanulónak a húsfeldolgozó szakmába.
A tanulók gyárainkban sertés- és marhavágással, húskészítmény, téliszalámi, dobozsonka gyártással összefüggő gyakorlati ismereteket sajátítják el.
A KÉPZÉSI IDŐ: szakközépiskolai képzés 4 év (szakmunkásvizsgával és érettségi bizonyítvánnyal) **szakmunkásképzési idő:** 3 év
Az elméleti oktatás az élelmiszeripar modern Maglódi úti iskolájában történik.
Vidéki fiatalok számára a tanulmányi idő alatt az iskola kollégiumi elhelyezésről gondoskodik.
A gondtalan tanuláshoz a vállalat anyagi segítséget nyújt:

— A gyakorlati oktatás ideje alatt térítés nélküli reggelit, és 1,— Ft ellenében ebédet ad,

— a vállalattal szerződést kötő fiatal az alapösztöndíjon felül havi 300,— Ft összegű társadalmi tanulmányi ösztöndíjat kap,

— a fiatalok a munkahely jellegének megfelelő ingyenes védőruha ellátásban részesülnek.

A vállalati Szakszervezeti Bizottság irányítása alatt működő KINIZSI Húsos Sportkörben sokoldalú sportolási lehetőség áll rendelkezésre, különféle szakosztályokban. Gyári KISZ-klubjaink változatos programokkal, kellemes környezetben segítik a fiatalok szórakozását, tanulását. Szakmunkásvizsgák után segítjük a vállalat gyáraiban a munkába való beilleszkedést. Munkásszálláson való elhelyezésről is gondoskodunk. Támogatjuk a továbbtanulást például a technikusi képzésben vagy az Élelmiszeripari Főiskolán.

Jelentkezni, érdeklődni lehet: BUDAPESTI HÚSIPARI VÁLLALAT
személyzeti és oktatási főosztályán, Budapest IX., Gubacsi út 6. — 1097
„BERCSÉNYI MIKLÓS" Élelmiszeripari Szakközépiskola és Szakmunkásképző Intézet, Budapest X., Maglódi út 4. — 1475.

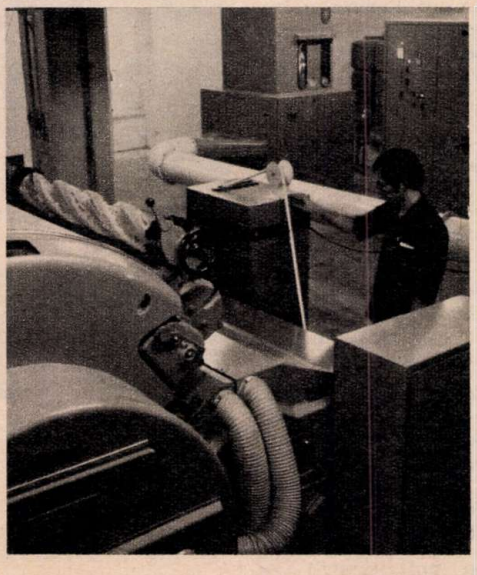

Háromműszakos gyárunkba
géplakatos, villanyszerelő, esztergályos,
asztalos és szobafestő-mázoló,
szakmákra szerződtetünk általános iskolát most befejező fiúkat szakmunkástanulónak.
A tanulóidő 3 év.
Kollégiumi elhelyezésről gondoskodunk.
Havi ösztöndíj szakmák, tanulmányi eredmény, illetve az évek szerint 590—990 Ft között mozog.
Felszabadulás után gyári albérletet biztosítunk.

Jelentkezés levél útján „Szakmunkástanuló" hivatkozással történik.
Pamuttextilművek Budai Gyára Személyzeti osztály;
Bp. XI., Hauszmann A. u. 20.
Levélcím: Budapest, Pf. 43. — 1502

A „focisuli" gyakorlatai előtt és után a sportolók megbeszélik a feladatokat, majd értékelik az elvégzett munkát

Labdavezetés, kezelés — ezen múlnak a későbbi eredmények

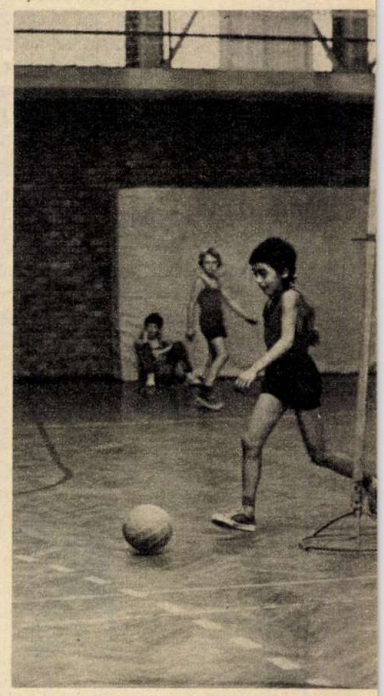

HAJNALI FOCISULI

Reggel hat óra. Korán van még? Kinek igen, kinek nem. Nyíregyházán, a stadion környéki lakásokban seregnyi srác pattan ki az ágyból. Irány a pálya. A Nyíregyházi Vasutas Spartacus Sport Egyesület (NYVSSC) sportiskolájának labdarúgó palántái hetente háromszor délután, öt alkalommal pedig szinte kakaskukorékoláskor tartják edzéseiket.

Elismerő csettintések

— Már túl vagyunk a reggeli futáson — újságolja Tóth János testnevelő, a gyerekek vezető edzője, amikor kora reggel kilátogatunk a városi stadionba.

— Mennyi volt a mai adag?

— Huszonhét perces kitartó futás, ennek során az ötödikesek háromezer, a hatodikosok ötezer métert teljesítettek.

A bemelegítés után előkerülnek a labdák, s kezdődik az aznapi foci „ABC"...

— Vezessétek a labdát és cselezés után lőjetek kapura — magyarázza a teendőket az edző.

Az első fiú nekilendül, majd követi őt még vagy negyven. Ezúttal két osztály együtt tartja az edzést.

— Jól van! Most emelgessétek a labdát!

A gyerekek több csoportban gyakorolnak, kialakul a sajátos forgószínpad. Rúgás belsővel... Labdaátvétel mozgás közben... Cselezések...

— A sportág technikai anyagát két év alatt vesszük át — említi az edző, Tóth János. — Felkészülésünk a Központi Sportiskola által kidolgozott módszer alkalmazásával történik. Eszerint minden hetedik héten úgynevezett teljesítményméréseket, orvosi vizsgálatokat végzünk.

Közben befejeződnek a gyakorlatok, az edzők két csapatra osztják a társaságot. A mérkőzés izgalmasan alakul, a kerítésen kívül toporgó néhány néző elismerően csettint egy-egy parádés megmozdulás láttán.

Kesztyűs kézzel

— Mozogj labda nélkül is! Mutasd magad! — hangzik az edzői utasítás.

A kapuban kesztyűs kezét csípőre téve igazgatja a védelmet egy alig másfél méteres emberpalánta.

— Ács Gusztira vigyázzatok — sivítja, de hiába, az ügyesen cselező fiú már villámgyorsan érkezik az ötös elé. A kapus elszántan dobja magát a lövésbe, a labda messze pattan róla.

— Szép volt Gyuri! — dicséri az edző.

A fiú a levegő után most

A látványos akciót bravúros védés zárja. A kapuban: Gyuri, a „párduc"

a boldogságban úszik. A küzdelem mind hevesebb, végül az eredmény: kettő-kettő.

A nyíregyházi „focisuli" nagy áldozatot kíván edzőktől, szülőktől és a gyerekektől is.

— Amikor a szervezést kezdtük, megfelelő támogatást kaptunk úgyszólván mindenkitől. A művelődési osztály, a sporthivatal, az iskola segítette törekvéseinket — említi a vezető edző.

— Ezt a munkát nem tekintem áldozatnak, mert nincs nagyobb öröm számomra, mint amikor a szemem láttára és közreműködésemmel bontakozik ki egy-egy tehetség — mondja Sikolya Károly főiskolai adjunktus, aki Bus Zoltán testnevelő társaságában vezeti, segíti a hajnali edzést.

Kilenckor, matek...

A gyerekek oktatásához sok segítséget ad az NYVSSC labdarúgó szakosztálya: pályát, öltözőt, felszerelést biztosít, az ifjú „párducokkal" az NB II-es csapat egyik kapusa, Kálmánczhelyi Ferenc foglalkozik.

A mérkőzés végén Tóth János maga köré gyűjti a gyerekeket. Mindenkihez van mondanivalója. Az egyik fiút, Drobni Miklóst külön is megdicséri.

— Sokat focizol? — kérdem tőle.

— Sokat. A Sátor utcában, a repülőtér mögött lakom, hogy ideérjek a reggeli kezdésre, 5 órakor kelek. Még soha nem késtem — teszi hozzá büszkén.

Háromnegyed kilenc. Az ifjú labdarúgók szaporán lépkednek a rájuk várakozó autóbusz felé. Kipirult arcukon a jól végzett munka öröme. A focisuli hajnali „műszakja" befejeződött. Kilenckor matekóra kezdődik.

Kovács György
Fotó: Mikita Viktor

NÉGY KERÉKEN

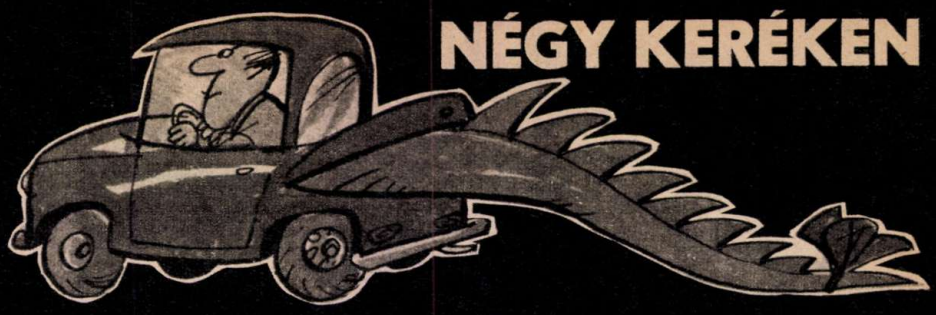

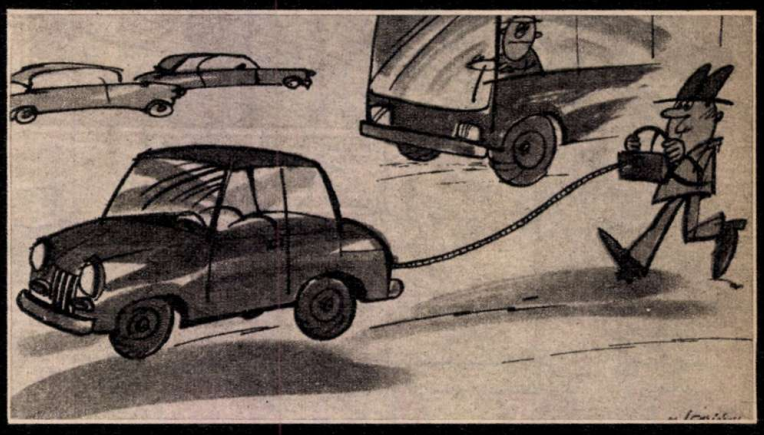

– Gyermekkorom legszebb álma egy távirányítású kisautó volt. Na bumm, most kaptam meg!

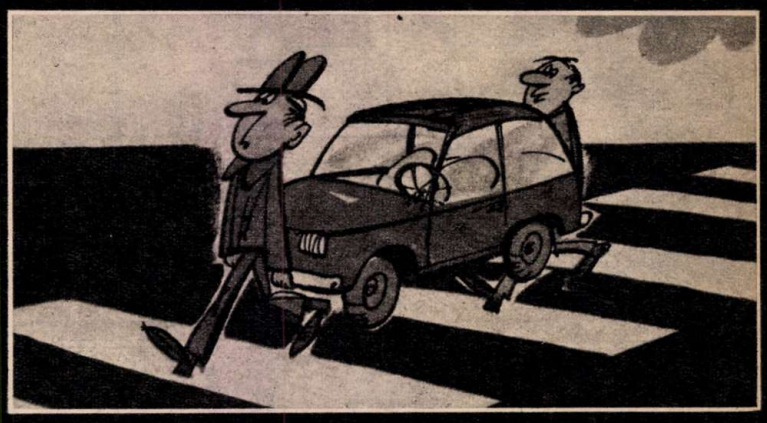

– Micsoda szerencse! Képzeld, ha kamionvezetők lennénk...

– Szeretném autóvá átalakítani. Csak még azt nem tudom, hogy orrmotoros, vagy farmotoros legyen...

ZONGORA-VERSENY-AUTO

TÖPRENGŐ

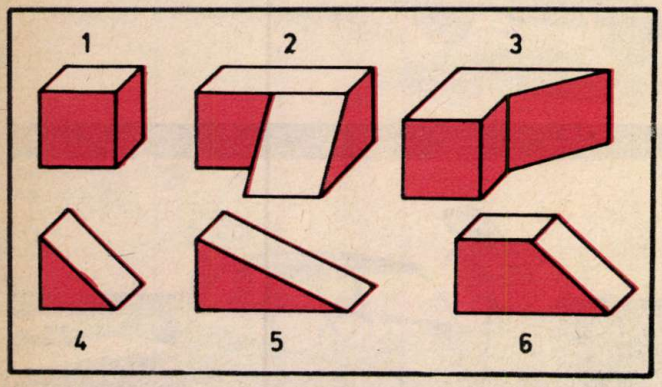

KOCKÁZÁS. A rajzon látható 6 test közül 5-öt felhasználva egy kockát lehet kirakni. Melyik marad meg?

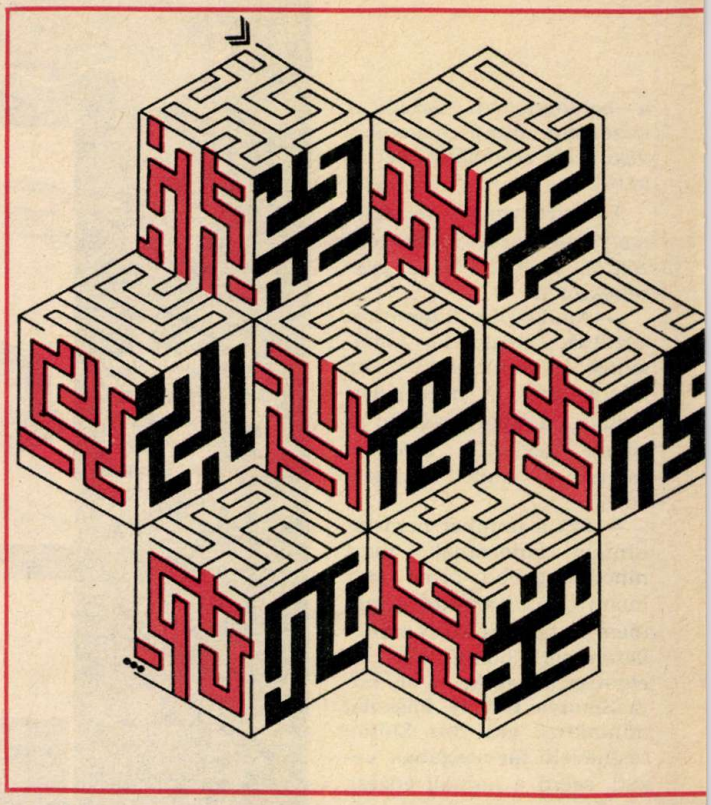

ÚTVESZTŐ. Indulj el a nyíllal jelzett bejárattól és juss el a pontokkal jelzett kijárathoz!

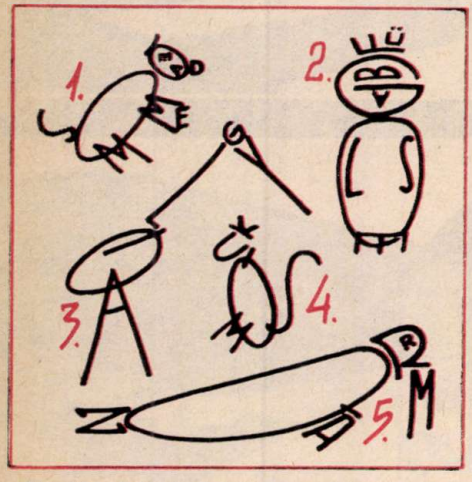

ÖT ÁLLATOT kell felismerned, igaz, hogy betűkből rajzoltuk, de ha azokat helyes sorrendbe rakod, már kész is a megfejtés. Ha sikerült, és kedved van, készíts te is hasonlókat és küldd be a szerkesztőség címére.

A készítéshez a következő módszert javasoljuk: először rajzold meg a figurát, azután keresd hozzá a betűket.

1			G			
2			P			
3			Á			
4			N			
5			Y			
6			L			
7			O			

HA A MEGHATÁROZÁSOK megfelelőjét beírod a vízszintes sorokba, a piros oszlopokban két főváros nevét olvashatod el. Melyek ezek, és milyen események színhelyei?

1. Zenei fogalom. 2. Létrehozó. 3. . . .namény. 4. A muzsikus. 5. Nyugati főváros. 6. Kétharmad tucat név. 7. Kis ország.

H	E	H	E	G
A	G	Y	P	D
M	A	R	Ú	L
Y	D	E	N	N
P	O	E	D	R

LÓUGRÁSBAN. Induljatok el a piros H-betűből és olvassátok összse a betűket! Ha a helyes útvonalon haladtok végig, Arany János: A fülemile című verséből kaptok idézetet. (A lóugrás lépései megegyeznek a sakkjátéknál használatos lépéssel).

MO MO MO MO
(hi)k

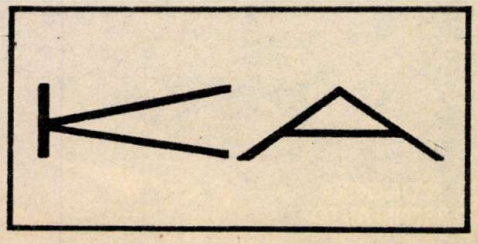

SZ (FST) Ő

A rejtvények megfejtését postai levelezőlapon küldd be!
Ha csak két rejtvényt tudsz megfejteni – és azok jók –, már részt vehetsz a jutalomsorsoláson.
Beküldési határidő: január 18.

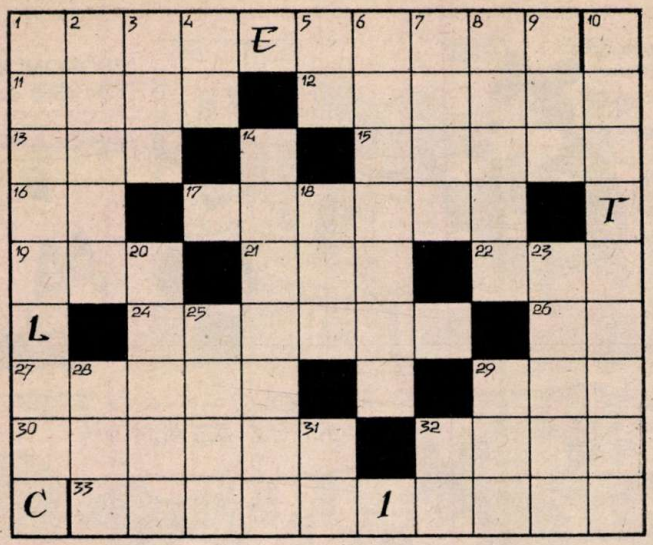

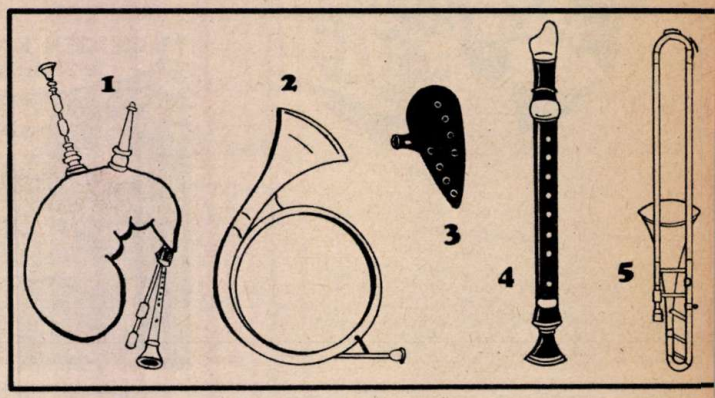

A RAJZON LÁTHATÓ hangszerek mindegyikének három nevet adtunk. Melyik az igazi? 1. a, Bongó, b, Duda, c, Tuba. 2. a, Vadászkürt, b, Klarinét, c, Angolkürt. 3. a, Fagott, b, Fuvola, c, Okarina. 4. a, Pikoló, b, Furulya, c, Oboa, 5. a, Trombita, b, Kornett, c, Harsona.

HÓFÖDTE HEGYCSÚCSOK

Rejtvényünk fő soraiban olyan hegycsúcsokat említünk, amelyeken még nyáron sem olvad el a hó. Az egyik közülük vulkán. Meg tudjátok mondani, melyek azok?

VÍZSZINTES: 1. Az Appennini-Alpok 4473 m magas hegycsúcsa, (Svájc—Olaszország.) 11. Keleti férfinév. 12. Szemet kápráztató. 13. Sürgető szócska. 15. Jármű kormánykereke. 16. TD. 17. Szövetségi állam Indiában. 19. Helyrag. -ben párja. 21. Nem olyan nagyon magas! 22. Egy szép szemöldöknek is van. 24. Török—tatár eredetű lovas nomád nép volt. 26. Kiejtett betű. 27. Határozószó. 29. Szellemi dolgozó. 30. Férfi, ma már női öltözék is. 32. . . ., mint a méz. **33. A japánok szent hegye, 3775 m magasba emelkedik a tengerszint felett.**

FÜGGŐLEGES: 1. Magyarul fehér hegy a neve ennek a Franciaország és Olaszország között fekvő 4507 m-es hegycsúcsnak. 2. A távolabbi helyre. 3. A hét vezér egyike. 4. A trilla rövidítése a zenében. 5. Üres rév! 6. Gyűjtőneve olyan hegységeknek amelyeknek a rejtvényben szereplő csúcsai vannak. 7. Hibáztat. 8. Híres kolostor jelzője. 9. Tán kevert betűi. **10. A Wallisi-Alpok hegycsúcsa, Svájc és Olaszország között fekszik.** 14. Megszégyenít. 18. RAR. 20. Dél-Amerikában honos futómadár. 23. Földbe ásott nagyobb gödör. 25. . . . ki a végét, ne szólj közbe. 28. Norvég, osztrák és francia kocsik betűjele. 29. Női név. 31. GS. 32. Napszak, költőiesen.

HA FIGYELMESEN megnézed a rajzot, egy híres néger jazzzongorista — Ray Charles — képét ismerheted fel. Ezen kívül még hány arcot látsz e rajzon?

NYERTESEK

A 34. szám rejtvényeinek megfejtéséért könyvutalványt kapnak: Révész Katalin, Végvári Csaba, Budapest; Ádám Tibor, Mór: Bödör Anikó, Pécs; Fehér Tibor, Almásfüzitő; Galda Gyöngyvér, Piliscsév; Garajszki Emese, Nyírbátor; Horváth Katalin, Csót; Huszti Zsuzsanna, Keszthely; Koch Éva, Bonyhád; Kulcsár Erika, Zalaegerszeg; Kovács Emília, Kács; Makk Pál, Nagykörű; Molnár Erika, Nagykanizsa; Papp Géza, Kecskemét; Szalontai Szonja, Tataháza; Szentpál Éva, Kaposvár; Tanai Róbert, Veszprém; Takács Róbert, Bárdudvarnok, Varga Erzsébet, Izsófalva.

A 36. szám rejtvényeinek megfejtéséért könyvutalványt kapnak: Szabó Zsuzsa, Budapest; Anda Éva, Pitvaros; Dan Beáta, Vág; Csáti Gabriella, Tarcal; Demény Erika, Püspökszilágy; Ferenczi Katalin, Tiszaalpár; Fülöp Attila, Dad; Galambos Edit, Szombathely; Gál Ágnes, Debrecen; Gáspár Ferenc, Nagykanizsa; Gulyás István, Siófok; Haász Ildikó, Gyula; Jó Sándor, Békéscsaba; Lisinszki Judit, Tereske; Mim Ferenc, Márok; Miklósi Attila, Sajólád; Molnár Csilla, Székesfehérvár; Nagy Emese, Sajólászlófalva; Nagy Ildikó, Nagykőrös; Török Zsolt, Szeged;

A 35. SZÁM MEGFEJTÉSEI

KI ÍRTA?: Verne Gyula. **HÁNY KÜLÖNBSÉG:** 10. **DÉKÁNY ANDRÁS:** 8 tárgy. **MI A CÍME:** A harmadosztályú dzsinn. **KÖLTŐK:** Ady, Móra, Dénes, Arany. **VÍZENÉLŐKRŐL:** Dáné Tibor: Négy tenger hajósa. **SOROZATOK:** Delfin, Sirály, Búvár. **ISMERT GRAFIKUS:** Reich Károly. **BETŰREJTVÉNYÜNKBEN:** Móra Ferenc.

Placid és MÚZO

a művészetért

Maxi rejtvény-megfejtés

Kié a kazettás magnó?

Októberben jelent meg a Mini-Pajtás Rejtvénymagazin. Nem sokkal később a postás már hozta is az első megfejtéseket. Először csak néhány levelet, aztán egyre többet. Az utolsó napokban már majdhogynem teherautó állt a szerkesztőség elé; sok volt a megfejtés. A zsürinek bizony főtt a feje értékelés közben. Mert hiszen elég sokan érdemeltek volna jutalmat. Végül is a szerencse döntött. Akik nem nyertek, ne keseredjenek el. Majd legközelebb! Egyik megfejtő ezt írta: „Engem igazán jól elszórakoztatott a Mini-Pajtás. Ez mindennél többet ért számomra".

Sorsolással tehát a következő megfejtők részesültek jutalomban:

I. díj: kazettás magnó – Márton Imre, Szécsény.

II. díj: fényképezőgép – Csala Judit, Miskolc.

III. díj: szerszámkészlet – Bujtor Lajos, Budapest, XVIII.

IV. díj: kétszemélyes sátor – Molnár Sándor és Zita, Kazincbarcika.

V. díj: zsebrádió – Fridmann Anna, Budapest, XX.

VI. díj: távcső – Berki Csaba, Balatonfűzfő.

VII. díj: túrafelszerelés – Németh Gábor, Győr

VIII. díj: röplabda – Obuch László, Nagybánhegyes.

IX. díj: tollaslabda-felszerelés – Horváth Mónika és Péter Gyöngyi, Jánd.

X. díj: játékcsomag – Szeghalmi László, Budapest, V.; Major István, Abda; Vörös Gábor, Abony; Zsigrai Erzsébet, Bakonybánk; Tomolák László, Bakonyszentlászló; Mógor Anita, Celldömölk; Börzsei Zsolt, Gyömrő; Csonka Zsolt, Gyüre; Schmidt Mária, Kertészsziget; Stamusz Katalin, Mátészalka; Polonkai Magda, Szeged.

A jutalmakat postán küldi ki az Ifjúsági Lapkiadó Vállalat.

*

A beküldött rejtvények helyes megfejtései:

ÉPÍTŐK ÉS TÁBOROZÓK: 1. Csatornát építettek. 2. Hatvanegy. 3. Gyümölcsszedés – címerezés. 4. Csehszlovákiában. 5. Fejér megye. 6. Hatszázezren. – MI A FELELET?: „Ezt a balszerencsét, teljesen elfogyott a kréta!" – A LÉGÓCEÁN UTASAI: 1. 78% nitrogén, 21% oxigén, 1% egyéb. 2. A légnyomásmérőt. 3. Bleriot. 4. Tupoljev. 5. kb. 80–100 km óránként. 6. IL–18, TU–134, TU–144. 7. Asboth Oszkár. 8. 1965. március 18. – MEGY A LEVÉL VÁNDORÚTRA: Csehszlovákia, Mongólia, Szovjetunió, Lengyelország, Bulgária, NDK, Jugoszlávia – para, heller, kopejka, bani. – Moszkva, Szófia, Varsó, Berlin. – Mockba, Beograd, Bucuresti, La Habana. – MI A VÁLLALAT NEVE?: V–1: Villamos járműszerelő. F–1: Vasúti járműszerelő. F–51: Várjuk kérdéseiteket. F–23: Barátaink – A vállalat neve: BKV. – AZT A KUTYA FAJTÁJÁT!: 1. Vizsla. 2. Bernáthegyi. 3. Az éneklő kutya (Jack London regénye). 4. öleb. 5. Lajka. 6. német-juhász. 7. kuvasz. 8 foxterrier. 9. puli. 10. schnauzer. – KI A FILLÉRT NEM BECSÜLI: 1946. augusztus 1. – Egy évre járó, százalékban kifizetett összeg, 100 pénzegység után. – MÉH – Nyersanyaghasznosító Vállalat. – TI KÉRDEZTEK: 1. Líbiai sivatag. 2. Mária Terézia idejében. 3. Szaglóhám. 5. Kioto. 6. Rudyard. 7. latin. 8. Kirgizia. 9. 1804–1814. – EDZÉS, EDZÉS, EDZÉS: Az asztalitenisz háziversenyeket legkésőbb november 20-ig. – Birkózás. – A és B. – Cselgáncs. – Nevezési lapokon. – Az időjárástól függően. – MÉGSEM VAGYUNK ELCSERÉLT FEJEK: A megoldás többféle. pl. Illés együttes: Tedd fel a két kezed. Száz év múlva. Sose hagyd magad. Piramis: Ajándék, Őszintén akarok élni, Mikor megszülettem. Fonográf: Király Nagy Ági. Viktória. Hunyd le a szemed. V. Moto-Rock: Száz lóerő. Valami kéne. Gyere, szállj velem. Cserháti Zsuzsa: Az életem egy kész regény. Én leszek. Szíved dobogása.

A MAGYAR ÚTTÖRŐK SZÖVETSÉGÉNEK KÖZPONTI LAPJA

Főszerkesztő
SOMOS ÁGNES

Főszerkesztő-helyettes
FÜLEKI JÁNOS

Kiadja az Ifjúsági Lapkiadó Vállalat

Felelős kiadó:
Dr. PETRUS GYÖRGY igazgató

Szerkesztőség: Budapest Jászai Mari tér 5. 1397

Telefon: 321-987
321-988
321-989

Postafiók:
Bp. 62. Pf. 508. 1397

Kiadóhivatal:
Budapest, Révay u. 16. 1065
Telefon: 116-660

A beküldött kéziratokat és rajzokat nem őrizzük meg és nem küldjük vissza.

Terjeszti a Magyar Posta. Előfizethető a hírlapkézbesítő postahivataloknál, a kézbesítőknél és a Posta Központi Hírlap Irodánál (KHI Budapest, József nádor tér 1. 1900) közvetlenül vagy postautalványon, valamint átutalással a KHI 215-96 162 pénzforgalmi jelzőszámra.

Előfizetési díj:
Egész évre 72 Ft
I. félévre 40 Ft
II. félévre 32 Ft

78.3792 Athenaeum Nyomda
Kozma utcai üzeme, Budapest
Rotációs mélynyomás

Felelős vezető:
SOPRONI BÉLA vezérigazgató

HU ISSN 0030-9583

INDEX: 25 695

Olvasószerkesztő:
SZIGETI PIROSKA

Művészeti szerkesztő:
CZIFFERSZKY BÉLA
FORRAI JÁNOS

Tördelőszerkesztő:
PORKOLÁB CSABA

A félelmetes doboz 1

APJA TANÍTOTTA NYOMOLVASÁSRA ÉS A TERMÉSZET TÖRVÉNYEINEK ISMERETÉRE...

79/3
XXXIV. ÉVF. • 1979. JANUÁR 18. • ÁRA: 2,- Ft
PAJTÁS

VAKOS/ KODÁS- VILLANY/ FÉNYNÉL

RIPORTUNK A 2–3–4. OLDALON

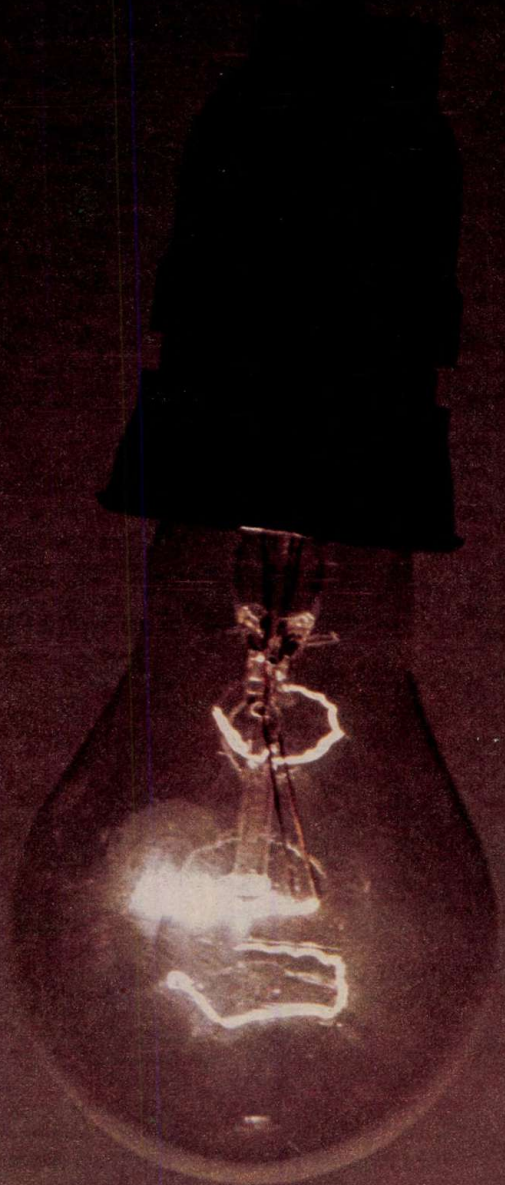

FOTÓ: SZALAY BÉLA

VAKOSKODÁS VILLANY

Az ország negyvenezer tantermében naponta kétmillióan ülnek. Egy-egy tanuló — a nyolc év alatt — mintegy tizenkétezer órát tölt az iskolában, ebből legkevesebb háromezer órát mesterséges világítás mellett.

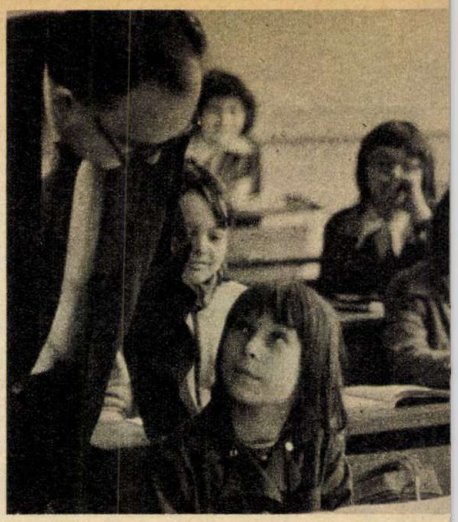

Vastag, szürke felhők borítják az eget. A fényeitől megfosztott, nem éppen derűs nevű falu: Akasztó, mintha nappal is aludna. Csak az általános iskola ablakai világítanak derűsen, hívogatóan.

A lámpafény azonban csak kintről barátságos. A tantermekben alig látni a táblára írt betűket. A gyerekek hunyorognak, erőltetik a szemüket, valósággal belebújnak a füzetbe és elfáradnak, mire leírnak két mondatot.

A PETRÓLEUMLÁMPÁVAL EGYENLŐ

— A világítás tűrhetetlen — mondja Palotás Istvánné, az iskola fiatal tanárnője. — Egy, esetleg két lámpa tantermenként — kevés. Sajnos, a hálózat nem bír el többet. Ahhoz, hogy kicseréljük, az iskolának nincs elég pénze.

A tanárok tisztában vannak a rossz világítás káros következményeivel. A gyerekek csak azt érzik, hogy mire vége a tanításnak, megfájdul a fejük. Az akasztói iskola tantermeiben a fényerősség éppen csak eléri a szabványban előírt, legkevesebb kétszáz luxot. Másutt még ennél is rosszabb a helyzet.

A Magyar Elektrotechnikai Egyesület országos felmérést végzett és kiderítette, hogy az iskolák kilencvenhárom (!) százalékában a fényerősség értéke átlagosan kevesebb kétszáz luxnál. A korszerű követelményeknek megfelelő négyszáz lux csak néhány iskolánkban található. A száznál alacsonyabb luxértékek csak annyi fényt adnak, mintha gyertyát, vagy petróleumlámpát égetnének a tantermekben.

Villanyfény mellett is lehet vakoskodni. Hogy ez milyen következményekkel jár, ahhoz aligha szükséges magyarázat, s már sokasodnak a figyelmeztető jelzések. A szemészorvosok szerint iskolás korban a gyerekek egyharmadának romlik el a látása. Akasztón feltűnően kevesen viselnek szemüveget. De vajon hánynak kellene, ha rendszeresen tartanának szakorvosi vizsgálatot?!

Azt már a tanárok is észrevették, hogy a figyelmetlenség nem mindig a fegyelmezetlen magaviselet velejárója. A rosszul megvilágított tantermekben fárad a szem, romlik a látás.

MINTA-VILÁGÍTÁS

A kecskeméti Czollner téri általános iskola mintatermében bárki meggyőződhet a korszerű iskolavilágítás előnyéről és fontosságáról. Csak annyi történt, hogy megváltoztatták a fénycsövek típusát, hagyományos elhelyezését és a berendezést is összehangolták a világítástechnikai kívánalmakkal.

Sajnos, másutt — mint például Fülöpszálláson — nem ilyen rózsás a helyzet.

— Egyetlen tanterem világításának az átalakítása csaknem húszezer forintba kerül — mondja Gubán Imre, az iskola igazgatója. — Ennyit mi nem tudunk előteremteni. Azért sem, mert éppen két éve újítottuk fel az iskola villamos berendezését. Rengeteg pénzt, munkát öltünk bele, és most mégsem felel meg a kívánalmaknak.

Fülöpszálláson is úgy gondolták hogy pénzzel mindent meg lehet oldani, de ez tévedés... S az sem ritka, hogy megvan a pénz, de nincs mit venni. A szabványban előírt fényterelőrácsos lámpatestet jelenleg egyetlen cég, a Fénycső Ktsz készíti, de félő, hogy megszüntetik a gyártást, mert nem kapnak alkatrészeket. Szükség lenne a gyerekek kezdeményezésére is, hiszen a legjobb világítás hatásfokán is rontanak a rosszul választott színek, bútorok, a fehér falon elhelyezett fekete tábla, az üvegezett szekrényajtók, a csillogó-káprázta tó bútorzat. Ezeken is lehet segíteni fénytelen festéssel, tapétázással, lefüggönyözéssel.

AMI NEM TŰR HALASZTÁST

Az anyagiakon és az igyekezeten túl végül is min múlik, hogy rendesen világított osztályokban tanulhassanak a gyerekek?

— Sorra vettük az összes lehetséges megoldást — tájékoztat terveikről Tohai László, a Bács-Kiskun megyei tanács általános elnökhelyettese. Ezután az új iskolák már korszerű világítást kapnak. A városi tanács végrehajtó bizottsága határozatot hozott, hogy a jövőben felújításra kerülő iskolákban is csak a legújabb világítástechnikai szabványokat alkalmazhatják. Ez részben már megvalósult, és kötelezővé teszszük az egész megyében.

— A Műszaki és Természettudományi Egyesületek Szövetségének Bács megyei szervezete megállapította, hogy a megye iskoláinak világ-

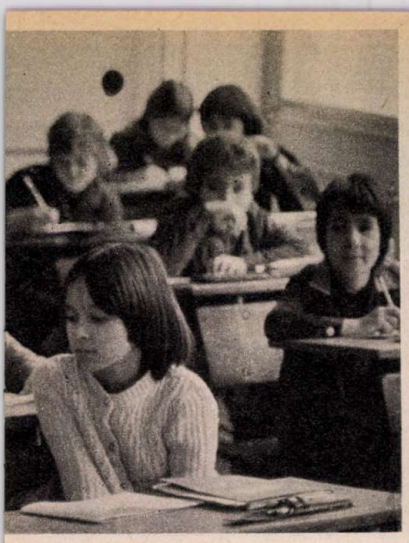

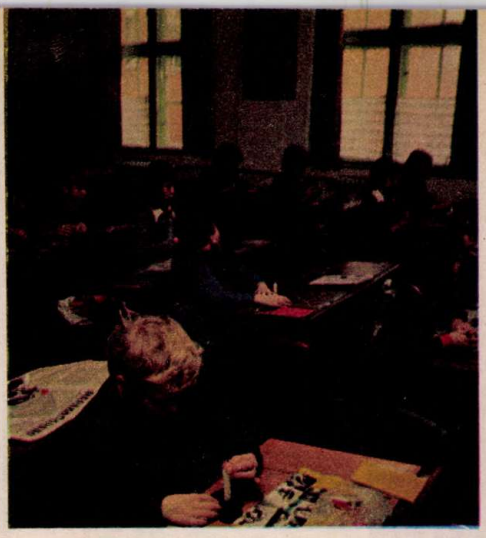

Tantermek.
Az egyikben megfájdul
a fejünk
mire vége a tanításnak,
a másikban örömmel
várjuk a holnapot

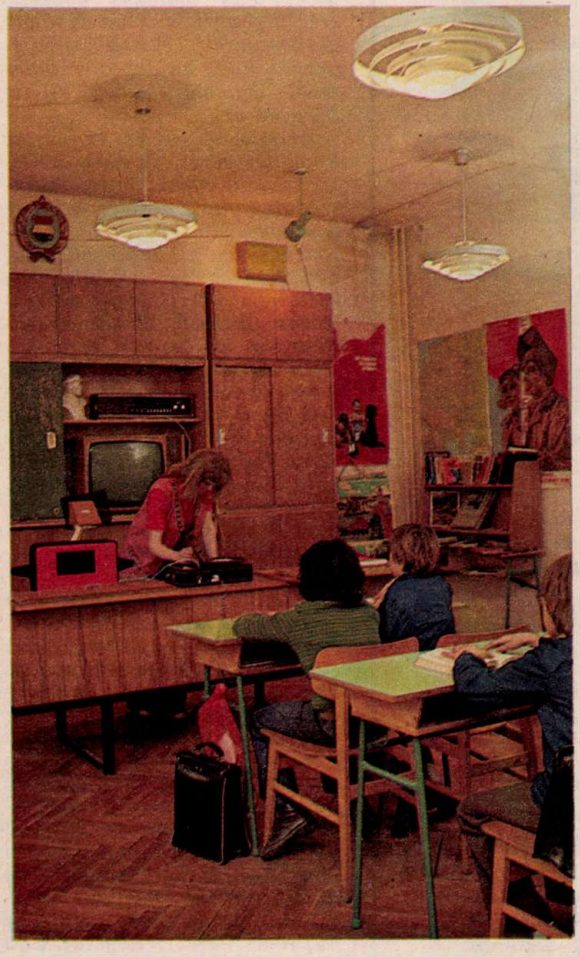

A villanyáram
csodálatos dolog,
ha okosan bánnak vele.
A diavetítőre is
„ráparancsol", hogy hozza
elénk a világot

-ÉNYNÉL

Nem illeszkednek össze a fénycsövek, a megvilágítás így nem egyenletes

gítástechnikai színvonala az országos átlagnál is alacsonyabb. Ezen hogyan kívánnak változtatni?

— Sürgősségi sorrendben szeretnénk átalakítani azokat a tantermeket, melyeknél ez leginkább indokolt. Itt feltétlenül számítunk a társadalom segítésére. Sokat várunk az „Egy üzem — egy iskola" mozgalomtól, kérjük az ipari üzemek közreműködését is, mert ehhez a munkához nélkülözhetetlen a szakismeret. Nem mozgalmat szervezünk, de nagyon örülnénk, ha sikerülne elindítanunk egy nagyobb társadalmi akciót. Korábban így tudtuk megoldani hatmillió forintból nyolcvanhárom tanyai iskola villanyvilágítását. A megyei tanács — lehetőségeihez mérten — most is biztosítja az anyagi támogatást.

Ilyen a jól megvilágított tábla

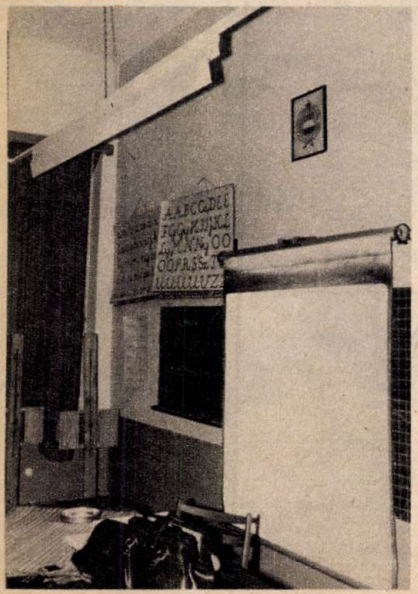

Követésre méltó a Bács megyei példa. Már csak azért is, mert olyan feladatról van szó, amely nem tűr halasztást. A Magyar Eletkrotechnikai Egyesület is megtette az első lépéseket: egyszerű, takarékos megoldásokat ajánló tanteremvilágítási kiadványukat valamennyi iskolába eljuttatták, mintatantermeket rendeztek be.

Az ország negyvenezer tantermében naponta kétmillióan ülnek. Egy-egy tanuló — az általános iskola elvégzésének ideje alatt — mintegy tizenkétezer órát tölt az iskolában, ebből legkevesebb háromezer órát mesterséges világítás mellett. A kétműszakos oktatást, napközis foglalkoztatásokat is beszámítva az óraszám megháromszorozódik. Az adatok egyértelműen amellett szólnak, hogy a rossz világításon könnyebb változtatni, mint az általa okozott károsodáson.

Vadas Zsuzsa

Fotó: Strasszer András, Szalay Béla, Katkics András

— Szevasz Viki!

— Szevasz Karesz!

— Hol hagytad a szőke árnyékod?

— Gizit?

— Igen.

— Az a lány számomra nem létezik többé.

Bayer Karcsi nem akart hinni a fülének, hiszen nemrég Viki az Ady mozi előtt birokra ment egy nálánál idősebb sráccal, mert az Gizi lábának görbeségére célozva megjegyezte, hogy az anyja a kelleténél nagyobb falóra ültette kicsi korában.

Amióta az eszét tudja, az unokatestvérét, Viktort és Gizit mindig együtt látta. Szomszédok voltak a Cséri-telepen és szomszédok maradtak a Vöröshadsereg úti lakónegyed új házaiban is. Egy iskolába, egy osztályba járnak, egy egyesületben úsznak. Estefelé legtöbbször a Kossuth téri „ingyen cirkuszban" találkoznak, ahogy a kispesti piacot nevezik, ahol mindig összeverődik egy-egy csapatra való fiú és lány. Ha jó az idő, felülnek a kofa-asztalokra, tereferélnek, kártyáznak, sakkoznak, fej vagy írást játszanak, és ha van valakinél gitár, táncolnak, ricsajkodnak is. Persze csak addig, amíg meg nem érkezik és rájuk nem szól az árusító bódékra vigyázó éjjeliőr. Néha egy-egy rothadó fejeskáposztát dob közéjük, hogy hamarabb szétszéledjenek.

Két évvel ezelőtt ő is együtt tanult Vikivel és Gizivel, neki is tetszett a lány, csak azt nem bírta benne, hogy az iskolában mindig másnak mutatta magát, mint amilyen a téren volt. Nem vette át a pad alatt küldött titkos levelet, nehezebb órákon nem próbálta húzni az időt... Egyszer Viki úgy szövegelt, hogy a feleletére biztosan ötöst kapott volna, de nem jutott eszébe egy évszám és elakadt. Gizi azonban nem volt hajlandó súgni. Amikor szemrehányást tettek neki, kerek-perec megmondta, hogy miért: „Orvos akarok lenni. És oda jó jegyek kellenek. Én nem teszem kockára az ötöseimet".

— Emlékszel a Honvéd—Fradi meccsre? — törte meg a csendet Viki.

— Amikor a kispesti srácok összeugrottak a Fradi szurkolókkal? Hogyne emlékeznek. Amíg szájon nem töröltek, a tömegben bunyóztam.